

Opinnäytetyö AMK
Sosiaalian koulutusohjelma
Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö
2014

Vilma Suominen

LEIRITYÖN KÄSIKIRJA

– Opas Turun NMKY:n leirityön suunnitteluun,
toteutukseen ja arviointiin

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma | Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö

2014 | 42+28

Ohjaaja: Anne Syvälahti

Vilma Suominen

LEIRITYÖN KÄSIKIRJA - OPAS TURUN NMKY:N LEIRITYÖN SUUNNITTELUUN, TOTEUTUKSEEN JA ARVIOINTIIN

Tämä raportti on kuvaus kehittämishankkeesta Turun Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen nuorisotyön leirityössä. Kehittämishankkeen tavoitteena oli helpottaa leirityön toteutusta tuomalla hiljainen tieto näkyväksi sekä lisätä leirityön tavoitteellisuutta, suunnitelmallisuutta ja tasalaatuisuutta.

Leirityö on yksi vakiintuneista toimintamuodoista Turun NMKY:n nuorisotyössä ja sen toteutuksesta vastaa nuorisotiimi. Tiimin työskentelyä alettiin tietoisesti kehittää muutama vuosi sitten, kun vanhat käytännöt eivät enää vastanneet tarpeita lisääntyneen työvoiman ja toiminnan monipuolistumisen vuoksi. Kehittämishanke on osa tätä kehittämistyötä. Tähän asti leirityön toteutus on perustunut hiljaiseen tietoon, kunkin työntekijän omaan tapaan työskennellä ja suullisesti jaettuihin käytäntöihin. Leirityön toteuttamisen avuksi kaivattiin kirjattuja yhteisesti täsmennettyjä ohjeita ja kehittämishankkeen avulla on pyritty vastaamaan tähän tarpeeseen.

Kehittämishanke aloitettiin lokakuussa 2013 tiimin ideariihellä käsikirjan muodosta ja sisällöistä. Kehittämishankkeessa olivat mukana Turun NMKY:n nuorisotiimin jäsenet sekä tiedottaja. Kehittämishankkeessa syntyneiden palautelomakkeiden testikäyttöön osallistuivat Turun NMKY:n leireille osallistuneet lapset ja nuoret. Kehittäminen tapahtui tiimin kokouksissa käytyjen keskustelujen, kehittämispäiväkirjan ja reflektoinnin sekä käsikirjan testikäytön ja muokkauksen tuloksena.

Kehittämishankkeen tuotoksena syntyi Leirityön käsikirja Turun NMKY:n leiritoiminnan suunnittelun ja toteutuksen tueksi sekä selkeät käytännöt palautteenkeräämiseen ja leirityön arviointiin. Valmis käsikirja otettiin käyttöön toukokuussa 2014.

ASIASANAT:

leiri, leirityö, nuorisotyö, nuorisojärjestö

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Social Services | Child Care, Youth and Family Work

2014 | 42+28

Instructor: Anne Syvälahti

Vilma Suominen

A HANDBOOK OF CAMP WORK - A GUIDE TO PLANNING, CARRYING OUT AND EVALUATING CAMP WORK IN THE TURKU YMCA

This report is a description of a development project in the Turku Young Men's Christian Association's youth work. The goal of this project was to facilitate the process of organizing camps by making tacit knowledge visible, and to make camp work more goal-oriented, systematic and uniform.

Camp work is one of Turku YMCA's well-established forms of activity in youth work and the responsibility of the association's team of youth workers. The project to consciously develop the team's working methods began a few years ago, when the old practices no longer met the needs of the increasing variety of activities and number of employees. Developing camp work is a part of the team's overall development process. So far, camp work has mostly been based on tacit knowledge, each employee's personal way to work and on some orally shared practices. Thus, specified guidelines were needed to facilitate the process of organizing camps. The development project was intended to meet this need.

The project was initiated in October 2013 by the association's youth workers' brainstorming on the form and contents of the handbook. The project was carried out by the Turku YMCA's team of youth workers and a publicist. Feedback forms created for the project were tested by children and youth participating in the YMCA's camps. The development project was a combination of reflection, discussions in the team's meetings and a diary on the development, as well as testing and editing the created contents.

The output of the project is the Handbook of Camp Work, which is used to facilitate planning and carrying out camps and also to establish uniform means of gathering feedback and reflecting on the work in the Turku YMCA camps. The finished Handbook was introduced in May 2014.

KEYWORDS:

camp, camp work, youth work, youth organization

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT	8
2.1 Taustat ja tarve	8
2.2 Kehittämishankkeen tavoite ja kehittämistehtävät	9
2.3 Turun NMKY toimintaympäristönä	9
3 TYÖKENTTÄNÄ NUORISOTYÖ	12
3.1 Nuorisotyön määrittelyä	12
3.2 Nuorisotyön tehtävät	13
3.3 Järjestöt ja nuorisotyö	15
4 LEIRITYÖ NUORISOTYÖN MUOTONA	18
4.1 Leirityön historiaa	18
4.2 Leiri toimintaympäristönä	19
4.3 Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka osana leiritoimintaa	21
4.4 Ryhmät ja niiden ohjaaminen	24
5 KEHITTÄMISHANKKEEN KUVAUS	28
5.1 Kehittämisen menetelmät	28
5.2 Aineistot, dokumentointi ja analyysi	30
5.3 Kehittämishankkeen vaiheet	32
6 YHTEENVETO JA ARVIOINTI	37
6.1 Tuotoksen arviointi	37
6.2 Kehittämistyöskentelyn arviointi ja ammatillinen kasvu	37
6.3 Kehitysehdotukset ja jatkotyöskentely	39
LÄHTEET	40

LIITTEET

- Liite 1. Nuorisotiimin muistio 13.11.2013.
- Liite 2. Nuorisotiimin muistio 5.2.2014.
- Liite 3. Leiritoiminnan palautelomake.
- Liite 4. Leirityönkäsikirja.

KUVAT

Kuva 1. Ryhmätehtävän ohjaus (Turun NMKY:n kuva-arkisto).	11
Kuva 2. Melontaa NMKY:n leirillä (Turun NMKY:n kuva-arkisto).	20
Kuva 3. Korikiipeilyä (Turun NMKY:n kuva-arkisto).	22
Kuva 4. Harvan leirisaaren kentällä (Turun NMKY:n kuva-arkisto).	25
Kuva 5. Leirityön käsikirjan sisältöjen suunnittelua tiimin kehittämispäivillä.	32

KUVIOT

Kuvio 1. Kehittämisen prosessikehä tiimityöskentelyssä.	29
Kuvio 2. Kehittämishankkeen eteneminen.	31

1 JOHDANTO

Tässä kehittämishankkeen raportissa kuvaan kehittämistyötä, jonka tuloksena syntyi leirityön käsikirja työntekijöiden työtä ohjaamaan ja helpottamaan Turun Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen nuorisotyön varhaisnuorten, nuorten ja perheiden leiritoimintaan. Leirityö on yksi vakiintuneista toimintamuodoista Turun NMKY:n nuorisotyössä.

Olen työskennellyt Turun NMKY:n nuorisotoiminnassa, osana nuorisotiimiä lapsi- ja perhetyön sihteerinä vuodesta 2005. Tiimin työskentelyä alettiin tietoisesti kehittää muutama vuosi sitten, kun vanhat käytännöt eivät enää vastanneet tarpeita lisääntyneen työvoiman ja toiminnan monipuolistumisen vuoksi. Kehittämishanke on osa tätä kehittämistyötä. Tähän asti leirityön toteutus on perustunut hiljaiseen tietoon, kunkin työntekijän omaan tapaan työskennellä ja suullisesti jaettuihin käytäntöihin. Leirityön toteuttamiseen avuksi kaivattiin kirjattuja yhteisesti täsmennettyjä ohjeita ja kehittämishankkeen avulla on pyritty vastaamaan tähän tarpeeseen.

Kehittämishankkeen tavoitteena oli helpottaa leirityön toteutusta tuomalla hiljainen tieto näkyvään muotoon sekä lisätä Turun NMKY:n leirityön tavoitteellisuutta, suunnitelmallisuutta ja tasalaatuisuutta. Kehittämisen tuloksena syntynyt leirityön käsikirja toimii myös muistilistana työntekijöille ja perehdytyskansiona uusille työntekijöille ja kausityöntekijöille. Käsikirjaan sisältyy myös ohjeistus palautteen keräämisestä ja leirityön järjestelmällisestä arvioinnista.

Kehittämishanke aloitettiin lokakuussa 2013 tiimin ideariihellä käsikirjan muodosta ja sisällöistä. Kehittämishankkeessa olivat mukana Turun NMKY:n nuorisotiimin jäsenet sekä tiedottaja. Palautelomakkeiden testikäyttöön osallistuivat Turun NMKY:n leireille osallistuneet lapset ja nuoret. Kehittäminen tapahtui kehittämispäiväkirjaa kirjoittamalla ja refleктоimalla sekä tiimin kokouksissa käytyjen keskustelujen ja käsikirjan muokkauksen tuloksena.

Leirityöstä on saatavilla melko niukasti tutkimustietoa ja lähdekirjallisuutta vaikka leirityö onkin vakiintunut tapa tehdä nuorisotyötä. Tämä ajatus sai vahvistusta tutustuessani aikaisempiin saman aihepiirin opinnäytetöihin. Eri tahot kuten seurakunnat, järjestöt, partiolippukunnat ja kunnan nuorisopalvelut järjestävät toimintaa ja järjestävillä tahoilla on jonkin verran omaa kirjattua materiaalia. Tutkimuksia leirityöstä on olemassa vähän ja ne painottuvat lähinnä opinnäytetöihin ja suppeaan jonkin toimijan leiritoiminnan tarkasteluun. (Konttinen 2010, 7; Kääriä 2012, 22.)

Kehittämishankkeen raportissa käsitellään leirityötä lähteiden valossa jonkin verran. Työni tietoperusta rakentuu kirjallisuuteen nuorisotyöstä ja nuorisojärjestötyöstä. Leirityöhön nuorisotyön menetelmänä liittyy kiinteästi ryhmänohjaaminen, seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka, joten myös nämä osa-alueet ovat osa raportin teoriaosuutta. Koska Turun NMKY:n leiritoiminta on suunnattu hyvin eri ikäisille (perheleireillä nuorimmat ovat alle vuoden ikäisiä ja vanhimmat jo iäkkäämpiä) olen jättänyt raportista pois ihmisen eri kehitysvaiheiden kuvaamisen rajatakseni raportin laajuutta.

Raportti etenee kehittämishankkeen lähtökohtien, tavoitteiden ja toimintaympäristön esittelystä nuorisotyön ja leirityön tarkasteluun. Tämän jälkeen kehittämishankkeen kuvausluvussa esittelen kehittämisen menetelmät ja kehittämishankkeen vaiheet. Raportin viimeinen luku sisältää koko kehittämishankkeen ja tuotoksen arvioinnin.

2 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Taustat ja tarve

Söderlundin (2012, 209) mukaan ”Nuorisojärjestöt muodostavat suomalaisen nuorisotyön kivijalan. Jotta kivijalka ei murenisi, on toimintaa koko ajan uudistettava ja arvioitava myös kriittisesti.” Turun NMKY:n nuorisotyön kehittäminen on jatkuvasti käynnissä oleva prosessi ja tämä kehittämishanke on osa tätä kehittämistyötä. Laajemmassa perspektiivissä näen laatutyön ja tarjotun palvelun arvioinnin olevan ajankohtainen aihe.

Nuorisotyön kehittäminen lähtee yleensä liikkeelle organisaation sisältä, jolloin kehittämisen tavoitteet ovat tiiviisti kiinnittyneitä työprosesseihin. Nuorisotyön kehittämisen tarpeeseen vaikuttavat niin ulkoiset kuin sisäisetkin paineet. Ammatillisen nuorisotyön ytimen kirkastaminen työtapojen ja painopisteiden pohdintojen kautta on ajankohtaista. Uusien toimintamallien kehittämisen ohella on aiheellista jäsentää uudelleen jo olemassa olevia työmenetelmiä. (Komonen ym. 2012, 13-14, 18.)

Turun NMKY:n leirityön toteuttamiseen ei ole ollut kirjattuja ohjeita, vaan työskentely on perustunut hiljaiseen tietoon, kunkin työntekijän omaan tapaan työskennellä ja suullisesti jaettuihin käytäntöihin. Tästä syystä leiritoiminnalta on puuttunut tietty tasalaatuisuus. Järjestelmällinen palautteenkerääminen ja arviotikäytännöt ovat puuttuneet kokonaan. Ajatus ja idea kehittämishankkeelle syntyi nuorisotiimin kehittämispäivillä alkuvuodesta 2013. Tarve kyseiselle työvälineelle oli yksimielinen, mutta työaika ei sen kehittämiseen nähty olevan riittävästi silloin, ja pienemmät kehitysaskleet olivat ajankohtaisempia. Kehittämishankkeen tarve oli siis työelämälähtöinen ja liittyi kiinteästi nimetyn organisaation nuorisotyön työtiimin tarpeeseen. Tämän lisäksi kehittämishanke vastasi hyvin oman ammatillisen kasvuni ja osaamiseni tavoitteisiin.

2.2 Kehittämishankkeen tavoite ja kehittämistehtävät

Kehittämishankkeen tavoitteena oli helpottaa leirityön toteutusta tuomalla hiljainen tieto näkyväksi sekä lisätä leirityön tavoitteellisuutta, suunnitelmallisuutta ja tasalaatuisuutta.

Polanyin (1966) perusajatus hiljaisesta tiedosta on ”tiedämme enemmän kuin kykenemme ilmaisemaan”. Toisin sanoen hiljaista tietoa ei voi ilmaista kielen avulla vaan se eletään kokemusten kautta. Polanyin teoria ei kuitenkaan ota huomioon, että hiljaisen tiedon kuvaamiseen ja näkyväksi tekemiseen on kehitetty erilaisia puheeseen ja keskusteluun perustuvia malleja. (Zappavigna 2013, 3-5.) Hiljainen tieto on vaikeasti tunnistettavissa ja sen muuntaminen näkyvään muotoon on myös haasteellista. Hiljainen tieto on syvällä ajattelumalleissa, kokemuksissa ja taidoissa. (Kiviranta 2010, 162.) Hiljaisen tiedon käsitettä käytetään usein synonyyminä osaamiselle ja ammattitaidolle (Virtainlahti 2009, 47).

Hiljaista tietoa sisältyy erilaisiin osaamisen lajeihin, kuten mitä, miten, miksi ja kenen kanssa tehdään. Erilaisten työprosessien hallintaan liittyvä osaaminen sisältää paljon hiljaista tietoa. Tiimien ja työryhmien toiminnassa hiljainen tieto on läsnä. Pysyvän tiimin historia sekä vakiintuneet ajattelu- ja toimintatavat ovat usein dokumentoimatonta hiljaista tietoa. (Kiviranta 2010, 165-166, 169.)

Kehittämistehtäväni oli:

- Luoda leirityönkäsikirja Turun NMKY:n työntekijöille leiritoiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.
- Luoda selkeät käytännöt palautteen keräämiseen ja leirityön arviointiin.

2.3 Turun NMKY toimintaympäristönä

Ensimmäinen Nuorten miesten kristillinen yhdistys perustettiin Englannissa vuonna 1844. Suomeen NMKY-aate levisi vuonna 1888 Tukholmassa pidetyn järjestön maailmankonferenssin jälkeen, jolloin kokoukseen osallistuneet perustivat paikallisyhdistyksiä. (Launonen 2010, 250.) NMKY on kansainvälinen kris-

tillisekumeeninen liike, jonka toiminnan piirissä on noin 58 miljoonaa ihmistä ympäri maailman. Nykyisin NMKY on maailman suurin ei-poliittinen nuorisoliike ja yhdistyksiä on 119:sta maassa. Suomessa paikallisyhdistyksiä on tällä hetkellä 71. Toiminta perustuu kolmioperiaatteelle, jossa fyysisen, henkisen ja hengellisen kasvun tasa-arvoinen huomioiminen on lähtökohtana yksilön tasapainoiselle kehitykselle. (Turun NMKY 2014b.)

Turun NMKY on perustettu vuonna 1893. Nykyään yhdistys tarjoaa monipuolista toimintaa Turussa ja sen lähialueilla yhteensä noin 30 toimipisteessä. Yhdistyksen toiminta jakautuu neljään päätoimintamuotoon, joita ovat nuorisotyön lisäksi musiikki, liikunta ja sosiaalitoiminta. Leiritoimintaa on järjestössä tehty 1920-luvun alusta kun järjestö sai Harvan leirisaaret käyttöönsä. Leirisaaren peruskorjauksen ja uudisrakentamisen suunnittelu aloitettiin 2000-luvun alussa. Projekti toteutettiin kahdessa vaiheessa ja se valmistui vuonna 2013. (Turun NMKY 2014a; 2014d.)

Turun NMKY:n nuorisotoiminta tarjoaa lapsille ja nuorille terveitä mahdollisuuksia harrastaa, toteuttaa ja kasvaa vastuuseen. Toiminnassa huomioidaan toimintaympäristössä tapahtuvat nuorten elinoloja koskevat muutokset. Näiden muutosten seurauksena yhdistyksen monipuolista harrastetoimintaa pyritään tehostamaan ennaltaehkäisevänä toimintana. (Turun NMKY 2014d.) Turun NMKY:n nuorisotyön piirissä oli vuonna 2013 noin 1300 lasta ja nuorta. Nuorisotyön toiminnan tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kehittymistä kolmioperiaatteen mukaisesti huomioiden henkinen, hengellinen ja fyysinen tasapaino. Toimintamuotoja ovat kaikille avoin kerho-, retki- ja leiritoiminta, sekä avoin viikko- ja koulutustoiminta. Näiden toimintamuotojen lisäksi nuoret ja nuoret aikuiset toimivat omaehtoisesti lukuisissa erilaisissa ryhmissä. Erilaisia leirejä eri kohderyhmille Turun NMKY järjesti lähes 30 vuonna 2013. (Turun NMKY 2014c.) Seuraavan sivun kuvassa Turun NMKY:n ohjaajakoulutusleirillä harjoitellaan ryhmätehtävän ohjaamista.

Kuva 1. Ryhmätehtävän ohjaus (Turun NMKY:n kuva-arkisto).

Leirityö on yksi vakiintuneista työmuodoista Turun NMKY:llä ja sitä toteuttavat kaikki nuorisotyössä mukana olevat. Lisäksi leiritöiminnassa on mukana vapaaehtoisia vastuuhjaajia ja kausityöntekijöitä. Leiritöimintää järjestetään koulujen ja oppilaitosten loma-aikoina sekä talvikaudella viikonloppuisin. Nuorisotiimi vastaa leirityön suunnittelusta, toteuttamisesta ja kehittämisestä. Tällä hetkellä tiimiin kuuluu yhdeksän henkilöä: kolme nuorisosihteeriä, lapsi- ja perhetyön sihteeri, kerhosihteeri ja kolme nuorisotyöntekijää. Tiimiä johtaa järjestötoiminnan johtaja.

3 TYÖKENTTÄNÄ NUORISOTYÖ

3.1 Nuorisotyön määrittelyä

Nuorisotyöstä säädetään lailla (Nuorisolaki 27.1.2006/72) ja sen mukaan nuorisotyöllä tarkoitetaan ”nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta”. Tästä huolimatta nuorisotyötä tekevät organisaatiot ovat oikeutettuja määrittelemään omat tehtävänsä itse. Tämä on johtanut siihen, että eri tahojen nuorisotyön tehtävät ja tavoitteet on määritelty monin tavoin. (Nieminen 2007, 22.) Suomalaisen nuorisotyön historian tutkimus osoittaa, että nuorisotyöllä ei ole yleisesti hyväksyttyä yksiselitteistä käsitteistöä. Jotta kattava ja vertaileva nuorisotyön tutkimus ja analyysi olisi mahdollista, teoreettisesti määritellyn käsitteistön luominen on ensiarvoisen tärkeää. (Nieminen 2012, 72-73.) Nuorisolain asettamien raamien sisällä voidaan toteuttaa nuorisotyötä monella eri tavalla. Laki antaa myös työn toteutukseen arvoja. Arvot ovat lähtökohtana eettisille pohdinnoille yhdenvertaisuudesta, monikulttuurisuudesta ja nuoren kasvun tukemisesta. (Rauas 2012, 109.)

Nieminen (2007, 38) on määritellyt nuorisotyön ohjatuksi ja yhteisölliseksi toiminnaksi, joka perustuu nuorten tarpeisiin ja vapaaehtoiseen osallistumiseen ja jonka tehtävä on edistää nuorten liittymistä yhteiskuntaan ja tarjota heille oppimismahdollisuuksia persoonallisuuden, yhteiskunnan ja kulttuurin kehittämiseksi. Nuorisotyössä nuoren ja työntekijän suhde poikkeaa muista aloista, joissa usein puhutaan asiakassuhteesta. Nuorisotyö perustuu vapaaehtoisuuteen ja kysymys on enemmän ohjaus- ja kasvatussuhteesta. (Määttä & Tasanko 2012, 30.) Nuorten yksilöllisyyden huomioiminen ja kunnioittaminen ovat nuorisotyön arkipäivän vuorovaikutustilanteiden perustana. Nuori nähdään itsessään arvokkaana ajatuksineen, tunteineen ja ominaisuuksineen. (Nieminen 2007, 39.)

Nuorisotyötä ovat toteuttaneet ja toteuttavat edelleen järjestöt, seurakunnat ja julkinen sektori ja sitä toteutetaan monissa eri muodoissa. Yhteistä eri järjestäjätahojen toiminnalle on se, että toiminta on luonteeltaan syrjäytymistä ennaltaehkäisevää. Lisäksi edistetään nuorten sosiaalisia ja yhteiskunnallisia valmiuksia sekä oppimista. (Määttä & Tasanko 2012, 31; Söderlund 2012, 195.) Nuorisotyö on sen historian alusta asti huomionnut nuorten persoonallisuuden kehityksen. Olipa toiminnan tarkka motiivi tai itse toiminta mitä tahansa, toiminnan päämääränä on yhteistyötaitojen oppiminen, suvaitsevaisuus, päätöksentekotaito ja yhteisen vastuun ymmärtäminen. (Young 2002, 77-78.)

Nuorisotyössä osa tiedosta on perinteeseen sitoutunutta hiljaista tietoa. Toiminnan kuvaaminen, sen perustelu ja arvon esiin tuominen on mahdollista, mikäli hiljainen tieto pystytään sanallistamaan. Jos kuitenkin pyritään liian yksityiskohdaksiin kuvauksiin, vaarana voi olla työntekijän luovuuden ja työn ilon kariutuminen. Jotta voitaisiin kehittää olemassa olevaa, on asiat kuitenkin tehtävä näkyväksi. (Kiilakoski 2012, 134-136.)

3.2 Nuorisotyön tehtävät

Young (2002, 89) esittää nuorisotyön pohjimmaiseksi tehtäväksi nuorten moraalisen harkinnan ja oppimisen tukemisen. Käytännön toiminnassa tämä tarkoittaa mahdollisuuksien luomista nuorten arvojen tutkiskelulle, moraalisten päätelmien tekemiselle ja valintojen perustelulle.

Nieminen (2007, 23-28) on esittänyt tutkimuksensa perusteella nuorisotyön neljä perusfunktiota: sosialisatio, personalisatio, kompensatio sekä resursointi- ja allokointi. Nämä perusfunktiot muodostavat kokonaisvaltaisen kuvan nuorisotyön yleisistä tehtävistä, joita eri nuorisotyöorganisaatiot toiminnallaan toteuttavat. Funktiot eivät ole toisiaan pois sulkevia vaan nuorisotyötä tehtäessä on mahdollista toteuttaa useampaa funktiota samanaikaisesti. Nuorisotyön tehtävien taustalla on tavoite vaikuttaa nuorten ymmärrykseen, arvostuksiin, tietoihin, taitoihin ja toimintaan.

Ensimmäinen yleinen tehtävä on socialisaatiofunktio eli nuorten liittäminen kulttuurin, yhteiskunnan ja lähiyhteisön jäseneksi. Socialisaation sisältö kuten arvot, muuttuvat ajan kuluessa ja myös mielipiteet sen toivotusta sisällöstä eroavat yhteiskunnan sisällä. Nuorille pyritään välittämään sellaisia tietoja, taitoja ja toimintatapoja, jotka mahdollistavat osallistumisen yhteisöjen ja yhteiskunnan kehittämiseen ja uudistamiseen. (Nieminen 2007, 23.)

Toinen yleinen tehtävä on personalisaatiofunktio, joka tähtää nuoren kehittymiseen itsenäiseksi, omat tarpeensa ja pyrkimyksensä tuntevaksi yksilöksi. Tämän tehtävän toteutuminen edellyttää nuoren yksilöllisyyden ja ainutlaatuisuuden tunnistamista ja tukemista. Tarjoamalla tilaisuuksia inhimilliselle kasvulle ja innostaville oppimiskokemuksille sekä tukemalla nuoren henkilökohtaisia mahdollisuuksia, voidaan vahvistaa nuoren persoonaa. Kaksi edellä mainittua nuorisotyön tehtävää ovat toteutuneet kautta historian nuorisotyössä eri muodoissa ja eri tavoin painotettuina. (Nieminen 2007, 24-26.) Socialisaatiofunktio ja personalisaatiofunktio sijoittuvat ehkäisevän nuorisotyön alueelle (Määttä & Tasanko 2012, 29).

Kolmannen nuorisotyön yleisen tehtävän tavoitteena on nuorten socialisaatiossa ja personalisaatiossa ilmenneiden puutteiden korjaaminen eli kompensatio. Erityisnuorisotyö, kohdennettu nuorisotyö ja erilaiset projektit ovat toimintamuotoja, joissa kompensatiofunktioita on nuorisotyössä toteutettu. Nuorisotyön ammatillistuminen onkin ollut kompensatiofunktion toteuttamisen kannalta välttämätöntä, sillä osa erityisnuorista vaatii sellaista sitoutumista ja ammatillista osaamista, jota vapaaehtoistyöntekijöillä ei välttämättä ole. (Nieminen 2007, 25-26.)

Neljäs tehtävä eli resursointi- ja allokoitiofunktio viittaa yhteiskunnan nuorille osoittamiin voimavaroihin ja niiden suuntaamiseen vaikuttamiseen. Tavoitteena on ollut, että nuorisjärjestöjen kautta nuoret vaikuttavat itseään koskeviin asioihin. Nykyään resursointi- ja allokoitiofunktio on pitkälti julkishallinnon tehtävä, jota pyritään toteuttamaan nuorisopolitiikan avulla. Kolmea ensimmäistä nuorisotyön tehtävää taas toteuttaa kasvatuksellinen nuorisotyö. (Nieminen 2007, 25-26.)

3.3 Järjestöt ja nuorisotyö

Yhdistyslaissa (26.5.1989/503) säädetään yhdistyksen toiminnasta ja toimintaan kuuluvista menettelytavoista. Perusluonteeltaan aatteellisen yhdistystoiminnan päätavoite ei saa olla taloudellisen voiton tavoittelu. Taloudellisella toiminnalla yhdistykset voivat kuitenkin tukea omaa toimintaansa. Erilaisia yhdistysten aatteellisia tavoitteita voivat olla esimerkiksi poliittiset pyrkimykset, erilaisten harrastusten ja niiden edellytysten järjestäminen, jäsenistön etujen ajaminen ja sivistykselliset sekä uskonnolliset tarkoitukset. Yhdistys voi olla rekisteröity, jolloin se on myös oikeuskelpoinen. Yhdistyksen toimintaa ja muotoa ohjaa jäsenistöä yhdistävä henkinen tai aatteellinen tekijä. (Viitanen 2007, 267-268, 273.)

Nuorisojärjestöt ovat nuorille perustettuja tai nuorten perustamia vähintään kolmen henkilön muodostamia aatteellisia yhdistyksiä, jotka tähtäävät yhteisen intressin toteuttamiseen ja ovat ainakin periaatteessa riippumattomia julkisesta vallasta. Toiminta on taloudellista voittoa tavoittelematonta ja se perustuu vapaaehtoisuuteen. (Viitanen 2007, 269; Söderlund 2012, 194.)

Rekisteröidyt nuorisoyhdistykset ovat oikeutettuja valtionavustuksiin, joita koskeva laki säädettiin ensimmäisen kerran vuonna 1974. Avustuksilla pyritään luomaan edellytyksiä järjestöjen nuorisotyölle, eikä pyrkimyksenä ole niinkään puuttua toiminnan sisältöihin. Toiminnan on kuitenkin täytettävä nuorisolain yleiset tavoitteet ja perusteina avustuspäätöksille on järjestön toiminnan laatu, laajuus ja taloudelliset seikat. Järjestöt saavat avustuksia myös kunnilta, mutta käytännöt ovat hyvin kuntakohtaisia. (Viitanen 2007, 270.)

Nuorisojärjestöjen paikan ja tehtävien määrittäminen on mahdollistunut nuorisotyön ammatillistumisen ja erikoistumisen myötä. Nuorisojärjestö voidaan määrittää palvelujen tuottajaksi, harrastusmahdollisuuksien tarjoajaksi tai nuorten omaehtoisen yhteiskunnallisen toiminnan virittäjäksi. Nuorisojärjestöjen toiminnan jäsentämistä vaikeuttaa toimijoiden laaja kirjo ja nuorisojärjestöjen toiminnasta käydyn teoreettisen keskustelun niukkuus. Materiaalia järjestöillä on run-

saasti, mutta sitä ei ole systemaattisesti kerätty tai tutkittu. Toiminta on ohjautunut käytännöstä lähtöisin olevista toimintatavoista. (Viitanen 2007, 263.)

Järjestöillä ja vapaaehtoistyöllä on merkittävä rooli nuorisotyön kentällä. Suomalaisen nuorisojärjestöjen nuorisotyö on monimuotoista ja järjestöt tarjoavat mahdollisuuksia harrastuksille, kansalaistoiminnalle ja osallistumiselle. Järjestöt voidaan nähdä kasvatusyhteisöinä, joissa tuetaan myös yksilön kehitystä, sosiaalisen pääoman kertymistä ja yleistä hyvinvointia. (Määttä & Tasanko 2012, 31; Söderlund 2012, 195.)

Menestyvä yhdistys tarjoaa jäsenilleen paikan identiteetin rakentamiselle. Yhdistys on jäsenilleen sosiaalinen yhteisö, jonka toimintatavat ja osallistumismahdollisuudet ovat monipuolisia. Paikallisyhdistysten menestystä määrittävät myös sitoutunut ydinjoukko, myönteisyys kouluttautumiselle, valmius haasteiden vastaanottamiseen ja riskien sietokyky, jäsenistön hyvät vaikutusmahdollisuudet toiminnan sisältöihin, avoimuus suhteessa ympäristöön ja pyrkimys verkostoitua muiden toimijoiden kanssa. (Jurvansuu 2002, 148, 172.)

Yleisen käsityksen mukaan järjestötoiminnan suosio on laskenut ja osallistumisaktiivisuus vähentynyt varsinkin nuorten keskuudessa (Söderlund 2012, 196). Pidempiaikainen sitoutuminen järjestöjen toimintaan on vähentynyt nuorten elämää leimaavan valinnanvapauden ja yksilöllistymisen myötä. Vaikka järjestöjen tarjoamia harrastus- ja osallistumismahdollisuuksia edelleen hyödynnetään, sitoutuminen on heikentynyt ja muuttunut lyhytkestoisemmaksi. (Viitanen 2007, 276.)

Nuorisojärjestöjä koskevia tutkimuksia ja systemaattisesti ja luotettavasti kootua tietoa ei juurikaan ole. Tästä syystä nuorisojärjestöissä tapahtuvia muutoksia on voitu arvioida yleisen tiedon ja kaikkia järjestöjä koskevan tutkimustiedon valossa. Järjestöt ovat jatkossa yhä enemmän riippuvaisia julkisista avustuksista, minkä seurauksena järjestöjen toiminta on integroitunut osaksi julkisen sektorin palveluntuotantoa. (Viitanen 2007, 274.)

Nuorisotyön kehittäminen järjestöissä on tärkeää, jotta toiminta olisi laadukasta, mielekästä ja vaikuttavaa. Lisäksi toimintatapoja on kyettävä uudistamaan, mi-

käli järjestöt haluavat kilpailla jäsenistä muiden vapaa-ajan toimintamuotojen kanssa. Hyvistä ja toimivista toimintatavoista ja perinteistä ei välttämättä tarvitse luopua. On kuitenkin tarpeen tarkastella kriittisesti ja avoimesti olemassa olevia käytäntöjä ja toiminnan organisoinnin tapoja, unohtamatta kuitenkaan jäsenlähtöisyyttä sekä järjestön omia lähtökohtia. Nuorisojärjestöissä tulisi pyrkiä kehittymään ja uudistumaan sekä nuorisotyön menetelmien, osaamisen ja sisältöjen osalta että järjestötoiminnassa yleisesti kuten jäsen- ja varainhankinnan, hallinnon, päätöksenteon ja viestintäosaamisen alueella. (Söderlund 2012, 197-198.)

4 LEIRITYÖ NUORISOTYÖN MUOTONA

4.1 Leirityön historiaa

Retkeily- ja leiritoiminta saavutti ensimmäisen kerran merkittävää jalansijaa Suomessa vuosina 1909 - 1911, jolloin partioliike rantautui Suomeen. Partioliikkeen ohjelma perustui pedagogiseen ohjelmaan, joka pohjautui nuorten vertaisryhmätoiminnalle ja luonnossa liikkumiselle. Leiri- ja retkitoiminnan läpimurto suomalaisen nuorisotyön menetelmäksi tapahtui kuitenkin vasta vuosien 1919 - 1944 välillä. Leiri- ja retkitoiminnan arvo nähtiin tehokkaaksi kasvatustapahtumaksi, jolla pystyttiin vastaamaan lasten ja nuorten luontaiseen toiminnan tarpeeseen. Leiritoiminnan pedagoginen luonne tunnustettiin. (Nieminen 1999, 74-75, 80.)

Leirityö oli sotien jälkeisessä Suomessa pääasiassa nuorisojärjestöjen ja seurakuntien järjestämää. 1940-luvulla alettiin perustaa kuntien omia nuorisotyönlautakuntia, jolloin myös kunnat omaksuivat leiri- ja retkitoiminnan nuorisotyönsä menetelmäksi. Leirien ja retkien järjestämisen sijaan kuntien ensisijainen tehtävä oli kuitenkin tukea ja luoda edellytyksiä järjestöjen tekemälle leirityölle. Tästä huolimatta 1950- ja 1960-lukujen taitteessa kuntien järjestämät leirit lisääntyivät. Oltiin tilanteessa jossa järjestöjen toiminta ei tavoittanut suurta osaa nuorista. Tähän tarpeeseen kunnat pyrkivät vastaamaan kehittämällä nuorisotyötään ja tähän työhön sisällytettiin myös järjestöiltä omaksuttu leiri- ja retkitoiminta. (Nieminen 1999, 84-85.)

Leiri- ja retkitoiminta painui taka-alalle 1960- ja 1970-luvuilla ja se nähtiin taantumuksellisena ja epäyhteiskunnallisena toimintana. Vaikka leiri- ja retkitoiminnan arvostus julkisessa nuorisotyössä väheni, säilyi se kuitenkin perustoiminnan keskeisenä menetelmänä. Vaikka leirityö ei nuorisotyön muotona ollutkaan suosittu tuona aikana, huomioitiin se lainsäädännössä niin, että järjestöjen oli mahdollista saada leiritoimintaan valtionavustuksia. (Nieminen 1999, 87-88.)

Taloudellinen lama 1990-luvun alkupuolella asetti nuorisotyön uuteen tilanteeseen, jossa jouduttiin etsimään uusia, omaa toimintaa oikeuttavia ja toimivia työmuotoja. Syrjäytymisen ehkäiseminen ja nuorisotyöttömyyden torjuminen olivat välttämättömyys. Uudessa tilanteessa haettiin ongelmakeskeiseen ja sosiaaliseen nuorisotyöhön soveltuvia menetelmiä ja samoihin aikoihin Suomeen eri tahoilta tullut seikkailukasvatus oli vastaus tähän tarpeeseen. (Nieminen 1999, 92-94.)

Leiri- ja retkitoiminnan perinteellä on paljon yhteneväisyyksiä seikkailukasvatuksen kanssa. Leiri- ja retkitoiminta on kuitenkin perustunut seikkailukasvatukseen verrattuna enemmän käytännön toimintaan ja hiljaiseen tietoon, eikä niinkään pedagogisten lähtökohtien perusteluun. Joka tapauksessa seikkailukasvatuksen läpilyönnin myötä maassamme myös perinteinen leiritoiminta sai uudelleen jalansijaa ja arvostusta nuorisotyön muotona. Leiritoiminnan kasvatuksellinen ja elämyksellinen merkitys yhteistyön, omatoimisuuden ja itseluottamuksen kehittämisessä on tunnustettu vuosikymmenten ajan. (Nieminen 1999, 94-95.)

4.2 Leiri toimintaympäristönä

Leiri toimintaympäristönä mahdollistaa monenlaisen toiminnan tarjoten tilaisuuksia elämyksiin, kokemuksiin ja oppimiseen. Leirillä toimitaan ryhmissä. Elämän perusasiat; ihmiset, toiminta, ruoka ja lepo ovat toiminnan pohjalla. Ohjatun ja valmistellun ohjelman lisäksi leirillä on tilaa myös omatoimisuudelle ja levolle. Kokonaisvaltainen kasvatus ja yhdessäolo toteutuvat pienoistalokunnassa, jossa eletään yhdessä ympäri vuorokauden. Leiri on vaativa työväline, joka vaatii pitkän valmistelun ja voi olla työntekijöille raskasta ja nopeatempoista. Leirillä työntekijät ovat sidottuja työhön lähes vuorokauden ympäri. Huolellinen suunnittelu ja varautuminen yllätyksellisiin tilanteisiin edesauttavat työntekijöiden ja ohjaajien jaksamista. (Ketola 2002, 48-55.)

Leirit voidaan nähdä yhtenä nuorisotyön oppimisympäristönä. Nuorisotyön oppimisympäristöjä ovat sellaiset nuorisotyön yleisiä tehtäviä toteuttavat toimintakokonaisuudet, jotka sisältävät kasvatustavoitteet, rakenteelliset tekijät eli koh-

deryhmän, sosiaalimuodon, organisointimuodon ja tilan sekä pedagogisen menetelmän. Kyseessä on siis tavoitteellinen kokonaisuus, joka sisältää tiedon toiminnan tarkoituksesta ja menetelmistä ja ratkaisut käytettävistä rakenteista. (Nieminen 2007, 28.) Nämä oppimisympäristöt tarjoavat parhaimmillaan tilaisuuksia yhdessä olemiselle, kokemiselle, tekemiselle ja oppimiselle. Ohjatun yhteistoiminnan avulla voi kokea ihmisten keskinäistä luottamusta, vastavuoroisuutta ja empatiaa. (Nieminen 2007, 39.) Alla olevassa kuvassa melotaan NMKY:n leirisaaren Harvan rannassa (kuva 2).

Kuva 2. Melontaa NMKY:n leirillä (Turun NMKY:n kuva-arkisto).

Leireillä on mahdollisuus tutustua itseen ja muihin kokonaisvaltaisemmin kuin lyhyissä kohtaamisissa arkipäivän tilanteissa. Kokonaisvaltainen ihminen onkin kristilliseltä arvopohjalta nousevan leiritoinnin lähtökohtana. Leireillä on mahdollisuus turvalliseen itsenäistymiseen kotiympäristöstä. Parhaimmillaan leireillä opitaan itsestä huolehtimista ja vahvistetaan sosiaalisissa taidoissa kontaktissa turvallisiin aikuisiin. Leirielämä voi tarjota etenkin kaupunkiympäristössä asuville kokemuksia, joihin arkiympäristössä ei ole mahdollisuuksia. Leiritoinnalla tuetaan myös perhettä järjestämällä turvallista toimintaa koulujen loma-

aikoina. Toimivan leiriperinteen rakentaminen vie aikaa ja vaatii työntekijöiden pitkäkestoista sitoutumista. (Jansa 2010, 269-270.)

Niin sanottua nonformaalia oppimista tapahtuu koululaitoksen ulkopuolella esimerkiksi kansalaisjärjestöjen lapsi- ja nuorisotyössä erilaisissa ryhmissä kuten leireillä. Nonformaalin oppiminen perustuu vapaaehtoisuuteen ja tukee elämäntaitojen opettelua. (Kallioniemi 2010, 133-134.)

Leiri voi toimia kasvualustana itsenäisyyteen sekä luoda tilaisuuksia yhteisöllisyyden kokemiselle ja ystävyysuhteiden syntymiselle. Leiri voi antaa vaihtoehtoja esimerkiksi arjelle, yksinäisyydelle, tekemisenpuutteelle ja tavaran paljoudelle. (Ketola 2002, 374-377.) Leiritoiminnalla voidaan vahvistaa yhteisöllisyyttä (Kallioniemi 2010, 143).

Leiritoiminta voi olla myös hyvänä vastapainona suorituskeskeiselle arjelle työssä, koulussa ja harrastuksissa. Leirin eräs tehtävä on opettaa oleskelemaan ja viettämään aikaa rentoutuen. Jatkuva laiskottelu ja mukavuus eivät kuitenkaan takaa onnistunutta leiriä. Leirin mielekkyys perustuukin toiminnan ja levon vaihtelulle. (Ketola 2002, 289-290.)

4.3 Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka osana leiritoimintaa

Seikkailulliset ja elämyspedagogiset menetelmät ovat kiinteä osa Turun NMKY:n nuorisotoimintaa ja tämä näkyy myös leiritoiminnassa. Esimerkiksi kiipeilytoimintaa, melontaa ja erilaisia ryhmätehtäviä käytetään työmenetelminä kaikenikäisten leiritoiminnassa. Seuraavalla sivulla on kuva korikiipeilystä (kuva 3), jota toteutetaan lähes kaikilla NMKY:n leireillä.

Käytännön toiminnassa on vaikea määritellä selkeästi seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan eroja. Elämyspedagogiikan on kuitenkin katsottu liittyvän selkeämmin kasvatukseen ja sosiaaliseen oppimiseen elämysten kautta, kun taas seikkailukasvatuksessa keskeistä on riskien ja yllätyksellisyyden kautta oppiminen. (Telemäki 1998a, 42-44.) Käytännössä seikkailukasvatusta ja elämyspedagogiikkaa on toteutettu retki- ja leiritoiminnassa yhtä kauan kuin on

puhuttu nuorisotyöstä, käsitteinä molemmat ovat kuitenkin suhteellisen uusia suomalaisessa nuorisotyössä (Pulkamo 2007, 496.)

Sekä seikkailukasvatuksessa, että elämyspedagogiikassa käytännön toiminnot voidaan jakaa seuraaviin osa-alueisiin:

- sosiaalistaviin leikkeihin, jotka edistävät ryhmän jäsenten tutustumista toisiinsa,
- ryhmän aloitteellisuuteen liittyvät tehtävät, joissa ryhmä ratkaisee yhdessä sille annetun tehtävän tai ongelman,
- yksilöllisiä haasteita sisältävät köysi- ja kiipeilytehtävät,
- ulkoilma-aktiviteetit, kuten kiipeily, melonta ja purjehdus (Telemäki 1998b, 20-21).

Kuva 3. Korikiipeilyä (Turun NMKY:n kuva-arkisto).

Kallioniemen (2010, 135) mukaan seikkailukasvatus on tavoitteellista ja suunnitelmallista ryhmätoimintaa, joka muodostaa kokonaisvaltaisen prosessin. Sen avulla tapahtuu kokemuksellista ja elämyksellistä oppimista, joka mahdollistaa

yksilön fyysisen, tiedollisen, emotionaalisen ja sosiaalisen kehityksen. Onnistumisen kokemusten ja yksilön henkisten ja fyysisten rajojen kohtaamisen avulla minäkuva ja itsetunto kehittyvät.

Kivelä ja Lempinen (2009, 18-19) ovat luonnehtineet seikkailukasvatusta tiettyjen reunaehtojen mukaan suhteessa esimerkiksi vapaa-ajan harrastuksiin, elämysmatkailuun ja urheiluun. Jotta toiminta voidaan määritellä seikkailukasvatukselliseksi, tulee siinä olla mahdollisimman runsaasti seuraavia asioita: tavoitteellisuus, tietoisuus, kokonaisvaltaisuus, toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, vuorovaikutteisuus, haastavuus, yllätyksellisyys, turvallisuus sekä vuorovaikutus luonto- ja muun ympäristön kanssa. Kivelä ja Lempinen kannustavatkin seikkailullisia menetelmiä hyödyntäviä ohjaajia rakentamaan oman määritelmänsä ja käyttöteorian seikkailukasvatuksesta. He näkevät seikkailukasvatuksen kokemuksellisen oppimisen prosessina, jossa toiminnan ja reflektoinnin kautta uudenlainen ajattelu- ja toimintatapa mahdollistuvat. Seikkailukasvatuksen kautta yksilö muuttuu objektista aktiiviseksi ja voimaantuneeksi subjektiksi.

Seikkailukasvatuksellisen toiminnan päämääränä on oppiminen kokemusten ja elämysten kautta. Toiminta, kokemukset ja elämykset eivät kuitenkaan takaa oppimista, vaan kokemusten reflektointi ja käsitteellistäminen yksilötasolla tai ryhmässä ovat ehtona oppimiselle ja muutokselle. Reflektio on oppimisen osaprosessi, jossa aktiivisen kokemusten käsittelyn kautta oppijan on mahdollista rakentaa uutta tietoa ja saada uusia näkökulmia aikaisempiin tietoihinsa. (Kivelä & Lempinen 2009, 20, 25.)

Elämyspedagogiikkaan liittyy toiminnallisuuden lisäksi tärkeänä elementtinä erilaiset palautekeskustelut, joiden tarkoituksena on jäsentää elämyksen luonne. Yhteinen pohdiskelu toiminnan herättämistä tunteista, ajatuksista ja kokemuksista on tärkeää palautekeskustelussa. (Kallioniemi 2010, 139.)

Elämyspedagogiikassa käytetään seikkailua, ilmaisua ja erilaisia pelejä persoonallisten ja terapeuttien tavoitteiden saavuttamiseksi. Elämyspedagogisin menetelmin tutustutaan omaan itseen heikkouksiinsa ja vahvuuksiinsa. Tärkeää

on yhdessä tekeminen. Elämyspedagogiikkaan sisältyy niin sanottuja kovia taitoja, pehmeitä taitoja ja metataitoja. Kovia taitoja ovat erilaiset fyysiset taidot, kuten kiipeily, melonta ja vaeltaminen. Kommunikaatioon ja ryhmässä toimimiseen liittyvät sosiaaliset taidot lukeutuvat pehmeisiin taitoihin. Metataidot ovat ikään kuin edellisten yhteen nivoutumista, niitä ovat esimerkiksi päätöksentekotaito ja vastuunottokyky. Leiritoiminnassa keskeisiä ovat pääasiassa pehmeät taidot, mutta kehitystason ja fysiikan kehittyessä voidaan siirtyä myös kovien taitojen käyttöön. (Kallioniemi 2010, 138-139.)

Seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan keinoin voi tapahtua merkittävää ja monipuolista oppimista kokeilemalla, tekemällä ja osallistumalla. Molemmissa on kysymys uusien kiinnostavien haasteiden vastaanottamisesta, luovuudesta, omien rajojen ja kykyjen kohtaamisesta sekä asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. (Kallioniemi 2010, 133, 139.) Seikkailukasvatuksen käytännön toteutuksessa ovat näkyvillä ihmisen ryhmäkäyttäytymiseen liittyvät ilmiöt ja nuorisotyön käytännön kielessä seikkailukasvatusta käytetään yhtenä keinona ryhmäyttää nuoria (Pulkamo 2007, 510).

4.4 Ryhmät ja niiden ohjaaminen

Ryhmämuotoisella toiminnalla on pitkät perinteet Suomessa ja erilaiset kasvatus- ja harrastejärjestöt ovat järjestäneet ja järjestävät edelleen kerho- ja leiri- muotoista toimintaa. Tämä toiminta eroaa koulun muodollisista oppimisympäristöistä. Järjestöjen tarjoama ryhmämuotoinen toiminta voi parhaimmillaan tarjota elämyksiä, yhdessä tekemisen kokemuksia, turvallisia onnistumisen ja epäonnistumisen kokemuksia sekä tukea vertaisilta ja aikuisilta. (Kivelä & Lempinen 2009, 29.)

Ryhmissä on mahdollista opetella yhteistyötaitoja, omien tavoitteiden sovittamista ryhmän tavoitteisiin, työnjakoa, erilaisia toimintatapoja ja sovituista säännöistä kiinni pitämistä. Ryhmässä on myös turvallista iloita onnistumisista ja opetella sietämään pettymyksen tunteita. Vertaisryhmässä minäkuvan on mahdollista kehittyä sosiaalisen vertailun kautta. (Ritokoski 2010, 65.)

Turvallisessa ryhmässä vallitsee hyväksyvä ilmapiiri. Parhaimmillaan tällainen ryhmä vahvistaa jäsentensä itsetuntoa, sitoutumista ryhmään, luottamusta ryhmän jäsenten välillä, avoimuutta ja halua ilmaista omia mielipiteitä. Ryhmäturvallisuus edesauttaa uskallusta kokeilla uusia asioita ja mahdollisesti epäonnistua, kykyä antaa tilaa myös muille ja heidän mielipiteilleen sekä halua tehdä yhteistyötä. Positiivisessa ja kannustavassa ilmapiirissä toteutuva yhdessä tekeminen ja kokeminen kehittää ja tukee ryhmäturvallisuutta. Ryhmäyttäminen on erilaisiin yhteistoiminnallisiin harjoitteisiin perustuva prosessi, jolla voidaan parantaa ja kasvattaa ryhmäturvallisuutta vaiheittain. (Ritokoski 2010, 70; 76.) Alla olevassa kuvassa on tyypillinen ryhmän ohjaustilanne NMKY:n leirillä (kuva 4).

Ryhmän ohjaajan työtä helpottaa tietämys ryhmän prosessista ja tyypillisistä ilmiöistä, sillä omalla toiminnallaan ohjaajalla on mahdollisuus edistää, mutta myös haitata ryhmän kehitystä. Jäsenten välinen aktiivinen vuorovaikutus on toimivan ryhmän edellytys ja mahdollistaa ryhmän kehittymisen. Yksilöä arvostava ilmapiiri, ryhmän jäsenten luottamus toisiinsa ja hyvä ryhmähenki edistävät ryhmän joustavaa toimintaa ja ongelmien rakentavaa käsittelyä. (Räty 2011, 45-47.)

Kuva 4. Harvan leirisaaren kentällä (Turun NMKY:n kuva-arkisto).

Niin leirien kuin muidenkin toimintojen ohjaamista voi opetella ja ryhmädynamiikan lainalaisuuksia opiskella, mutta viime kädessä nuoren kohtaaminen ja aito välittäminen on työntekijän vastuulla (Rauas 2012, 116). Rätty (2011, 54-55) on esittänyt ajatuksen ammatillisesta läheisyydestä, joka tarkoittaa ohjaajan aitoa kiinnostusta osallistujan ja ryhmän elämästä, ajatuksista ja kasvamisen tavoitteista. Kysymys on ihmisen kohtaamisesta ja tavasta olla vuorovaikutuksessa ohjattavan kanssa kunnioittavasti ja niin kuin hän olisi jo entuudestaan läheinen. Ohjaajalla on mahdollisuus omalla esimerkillä viestiä ryhmälle yhteisestä vuorovaikutuksen tavasta.

Kaikki ryhmät käyvät elinkaarensa aikana läpi tiettyjä kehitysvaiheita. Jokaisen ryhmän kehityskulku on kuitenkin yksilöllinen ja eri vaiheet ja niille tyypillinen toiminta painottuvat eri tavoin. Näiden seikkojen tunnistaminen auttaa ryhmän ohjaajaa ymmärtämään ryhmää ja sen toimintaa. *Ryhmän muotoutumisen vaiheessa* ryhmän jäsenet ovat vielä vieraita toisilleen ja pohdinnat omasta paikasta ja tavasta olla ryhmässä ovat tyypillisiä. Aloittava ryhmä tukeutuu vahvasti ohjaajaan. *Kuohunnan ja vastustuksen vaiheessa* ryhmässä on jo turvallisuuden ja yhteyden tunteita, jotka rohkaisevat ryhmäläisiä kyseenalaistuksiin ja kritiikkiin. Mahdolliset alaryhmät tai kuppikunnat testaavat toisiaan ja ohjaajaa. Ohjaajan tulee pyrkiä huomioimaan kaikki tasapuolisesti. (Kivelä & Lempinen 2009, 33-34.)

Yhtenäisyyden ja normien luomisen vaiheessa ryhmään vakiintuu normeja ja toimintatapoja. Ryhmäläiset voivat kokea vahvaa yhteenkuuluvuutta. Ohjaajan tehtävänä on huolehtia siitä, että ryhmän tarkoitus ja tavoitteet eivät jää taka-alalle. *Työskentelyn ja tavoitteiden toteutumisen vaiheessa* ryhmän toiminta on joustavaa ja tarkoituksenmukaista. Ryhmässä siedetään erilaisuutta ja ristiriitoja on mahdollista käsitellä rakentavasti. *Lopettamisen ja eron vaiheessa* ryhmäläisissä voi herätä surun, ahdistuksen ja haikeuden tunteita. Lopettavassa ryhmässä on luotava tilaa tunteiden ja ajatusten ilmaisuun. (Kivelä & Lempinen 2009, 35.)

Ohjaajan toiminnalla on suuri merkitys ryhmän alussa. Hyväksyvän ilmapiirin luominen tukea ja positiivista palautetta antamalla ja vuorovaikutusta edistämäl-

lä kasvattaa ryhmän kiinteyttä, sekä ryhmän tavoitteen mukaista toimintaa. Ohjaajan merkitys pienenee vuorovaikutuksen tukijana kun ryhmän kiinteys kasvaa, mutta hänellä on edelleen tärkeä rooli yhteistyön edistäjänä ja ryhmän suunnannäyttäjänä. (Ragg 2012, 20-24.)

Luottamuksen kasvaminen ryhmäläisten välillä lisää jäsenten sitoutumista ryhmään. Luottamus ryhmän sisällä vähentää konfliktien mahdollisuutta, lisää ryhmän onnistumisen mahdollisuutta ja ryhmän jäsenten toisilleen tarjoamaa tukea. Hyväksytyksi tulemisen kokemukset ja avoin ilmapiiri alkavassa ryhmässä vaikuttavat myönteisesti ryhmään sitoutumiseen. (Ragg 2012, 11-15.)

5 KEHITTÄMISHANKKEEN KUVAUS

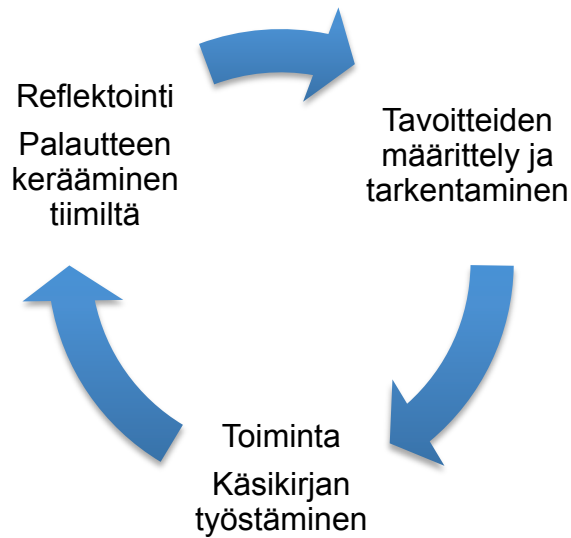
5.1 Kehittämisen menetelmät

Kehittämistoiminnan ja tutkimuksen menetelmien valinnat ja niiden perustelu eroavat toisistaan. Kehittämistoiminnassa menetelmien valintoja ei ole tarpeen perustella tarkasti suhteessa kehittämistavoitteisiin. Usein kehittämismenetelmien perustelu lähteekin oletuksesta, että valitulla menetelmällä päästään tavoiteltuihin ja toivottuihin tuloksiin. Luovan kehittämisen ratkaisut perustuvat usein intuition ja kokemukseen. Kehittämistoiminnassa sovelletaan tiettyihin tilanteisiin ja käyttöyhteyksiin liittyviä moninaisia keinoja ja käytäntöjä. (Seppänen-Järvelä 2007, 16, 21.)

Kehittämishankkeen kannalta oli oleellista ottaa kehittämisen prosessiin mukaan ne ihmiset, joiden työskentelyä kehittämishanke koskettaa. Turun NMKY:n nuorisotiimi oli mukana käsikirjan suunnittelussa ja toteutuksessa. Prosessin aikana ja eri vaiheissa työskentelyyn osallistui koko tiimi, osa tiimistä ja myös yksittäiset työntekijät. Työskentely eteni vaiheittain niin, että tiimin jäseniltä kerätty palaute ja tieto määrittivät työn sisältöjä ja etenemistapaa. Avoin keskustelu, kirjalliset ja kuvalliset tuotokset toimivat menetelminä kokouksissa. Tiimien muistiot toimivat apuna työn teossa.

Tiimin kokouksia voisi verrata löyhästi laadullisessa tutkimuksessa käytettävään ryhmähaastatteluun aineistonkeruumenetelmänä. Ryhmähaastattelussa paikalla on useita haastateltavia samanaikaisesta ja tavoitteena on ryhmäkeskustelu tutkijan asettamasta aiheesta ja teemoista (Eskola & Suoranta 2005, 94). Ryhmähaastattelu voidaan nähdä tavoitteeltaan vapaamuotoisena keskusteluna jossa osanottajat kommentoivat, tekevät huomioita ja tuottavat monipuolista tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Ryhmähaastattelujen lähtökohta on vuorovaikutus ja haastattelijan rooli on keskustelun aikaansaaminen ja sen helpottaminen. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 61.)

Kehittämishankkeen prosessia kuvaa varmasti parhaiten spiraalimalli. Tässä mallissa kehittäminen on jatkuvaa ja syklistä. Kehittämisen perustelu, organisointi ja arviointi muodostavat kehän. Reflektion, arvioinnin ja vuorovaikutuksen avulla edellisen vaiheen kehältä siirrytään aina uudelle kehälle. (Salonen 2013, 15-16.) Kuvion 1 mukainen kehä toistui kehittämishankkeen edetessä useita kertoja.

Kuvio 1. Kehittämisen prosessikehä tiimityöskentelyssä.

Kehittämisen menetelmänä leirityön käsikirja tai sen osia testikäytettiin ennen kuin käsikirja saavutti lopullisen muotonsa. Koekäytöstä saatu palaute ja työntekijöiden ajatukset vaikuttivat käsikirjan muokkaamiseen. Toteutin itse varsinaisen tuotteen. Tarvittaessa pyysin apua esimieheltäni, tiimiltä ja NMKY:n tiedottajalta esimerkiksi ulkoasullisissa ja tietoteknisiin ongelmiin liittyvissä asioissa.

Kehittämishankkeelle laatimani aikataulu ohjasi työn etenemistä. Aikataulussa olin huomionnut sekä varsinaisen kehittämishankkeen vaiheet, että kirjallisen raportin kirjoittamisen eri vaiheet. Kehittämistoiminnan voidaan katsoa olevan vaativaa ja ristiriitaistakin. Kehittämistoiminnassa hiljainen tieto on läsnä. Ammattilaisella on käsitys siitä, että jokin toiminta on hyvää ja tuottaa tulosta, vaikka ei suoraan pystykään määrittämään mihin tieto perustuu. Uutta tietoa

syntyy aidoissa toimintaympäristöissä ja aidosta käytännön toiminnasta ja tarpeesta ratkaista käytännön ongelmia. (Toikko & Rantenen 2009, 40-42.)

5.2 Aineistot, dokumentointi ja analyysi

Kehittämishankkeen aineistot ovat pääasiassa laadullisia. Laadullisella informaatiolla tarkoitetaan aineistoja, jotka voivat olla sanallisessa tai kuvallisessa muodossa (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003, 23). Materiaalina ja aineistona kehittämishankkeessa käytin tiimin muistioita sekä ideariihien kirjallisia ja kuvallisia tuotoksia. Pidin koko hankkeen ajan kehittämispäiväkirjaa, johon kirjasin havaintoni käytännön leirityöstä ja niin sanotut epäviralliset keskustelut ja huomiot aiheeseen liittyen. Käytin kehitystehtäväni aineistona myös valmiita aineistoja, joita ovat leiritoimintaan liittyvät asiakirjat kuten ohjelmarungot, leirikirjeet, palautelomakkeet ja turvallisuusasiakirjat.

Konsulttivien keskustelujen avulla kerättyä tietoa voidaan käyttää kuin lähdeaineistoa päättelyn ja argumentoinnin tukena. Tiedonhankinta on tällöin vapaamuotoisempaa ja keskittyminen kannattaa suunnata sisällön tuottamiseen tarvittavaan tietoon (Vilkkä & Airaksinen 2004, 58, 64). Kävin konsulttoivia keskusteluita NMKY:n järjestötoiminnan johtajan ja tiedottajan kanssa. Näiden keskustelujen perusteella dokumentoinni aineisto on osa kehittämishankkeen tukena käyttämäni materiaalia.

Näen keskeisenä aineiston analysoinnissa kehittämishankkeessani sen, että pystyn tuomaan hankkeen eri vaiheet esiin kirjallisesti ja mahdollisesti myös kuvien ja kuvioiden avulla. Jotta voitaisiin puhua kehittämismenettelystä, tarvitaan menetelmän läpinäkyväksi tekemistä, jolloin ulkopuolisen on mahdollista tarkastella sen ominaisuuksia. Läpinäkyväksi tekeminen edellyttää myös menetelmän, tavoitteiden ja taustaletuksen selvittämistä selkeästi, sillä ilman tämännäyttöä tietoa menetelmän hyvyden arviointi ei onnistu. (Seppänen-Järvelä 2007, 22.) Seuraavan sivun kuviossa kehittämishankkeen vaiheet, menetelmät ja tulokset on esitetty vaiheittain.

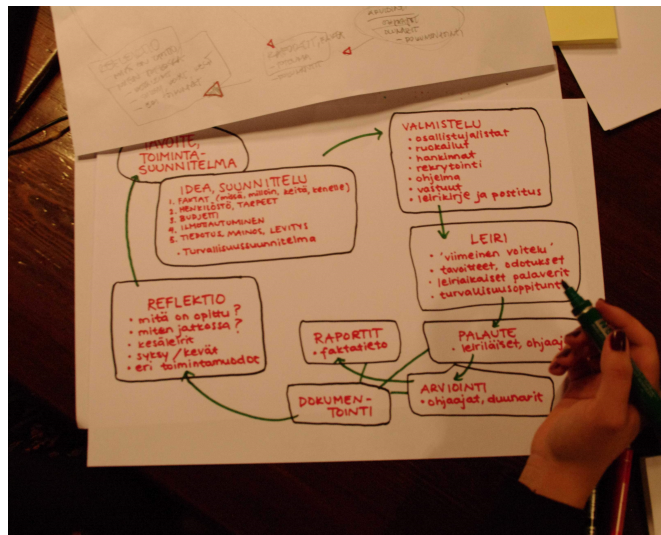
	AIKA	MENETELMÄ	TOIMIJAT	DOKUMENTOINTI/TULOS
IDEOINTI JA SUUNNITTELU	1/2013	tiimin kehittämispäivä	nuorisotiimi	idea leirityön käsikirjasta
	9/2013	neuvottelu opinnäytetyön suorittamisesta NMKY:llä	järjestötoiminnan johtaja ja tekijä	suullinen lupa opinnäytetyön tekemiseen
KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS	10/2013	tiimin kehittämispäivä: ryhmätyöskentely, ideointi tavoitteista ja sisällöistä	nuorisotiimi	tavoitteet ja alustavat sisällöt käsikirjalle, valokuvat, ryhmien kirjalliset tuotokset
		varhaisnuorten leiri: leirikäytäntöjen reflektointi	tekijä, nuorisohjaaja	opinnäytetyöpäiväkirja
	11/2013	kehitystyö, kirjoittaminen	tekijä	käsikirjan runko/sisältö, palautelomakkeet, turvallisuusopintunnin sisällöt, ohjaajapalaverin sisällöt
		tiimin kokous	nuorisotiimi	muistio, opinnäytetyöpäiväkirja
	12/2013	kehitystyö, kirjoittaminen	tekijä	käsikirjan osiot 4-7: palaute, arviointi, dokumentointi ja reflektio
		tiimin kokous	nuorisotiimi	muistio, opinnäytetyöpäiväkirja
	1/2014	palautelomakkeiden testikäyttö nuorisoleirillä	leirin osallistujat ja ohjaajat	kehitysehdotuksia palautelomakkeisiin
		kehitystyö, kirjoittaminen	tekijä	käsikirja osiot 1-3: suunnittelu, valmistelu, leiri ja toteutus
	2/2014	tiimin kokous	nuorisotiimi	muistio, opinnäytetyöpäiväkirja
		kehitystyö, kirjoittaminen	tekijä	muokattu käsikirjan teksti
palautelomakkeiden testikäyttö varhaisnuorten leirillä		leirin osallistujat	ei kommentteja palautelomakkeisiin	
3/2014	konsultoiva keskustelu	järjestötoiminnan johtaja ja tekijä	opinnäytetyöpäiväkirja, tarkennuksia käsikirjaan	
	tiimin kokous	nuorisotiimin jäsenet	muistio, opinnäytetyöpäiväkirja	
	kehitystyö, kirjoittaminen	tekijä	sähköinen palautelomakkeisto	
4/2014	konsultoiva keskustelu	tiedottaja ja tekijä	opinnäytetyöpäiväkirja	
	käsikirjan testikäyttö, reflektointi	nuorisosihteeri x2 ja tekijä	opinnäytetyöpäiväkirja, leiri-kohtaiset dokumentit	
VALMIS	5/2014	kehitystyö, kirjoittaminen	tekijä	valmis tuote
		käyttöön otto	leirityön toteuttajat	

Kuvio 2. Kehittämishankkeen eteneminen.

5.3 Kehittämishankkeen vaiheet

Ideointi ja suunnittelu

Esittelin opinnäytetyön aiheen koko nuorisotiimille tiimin kehittämispäivillä 2.10.2013 seurakuntayhtymän leirikeskuksessa Kunstenniemessä. Tässä tapaamisessa tiimi jaettiin kahteen ryhmään, joissa ideoitiin käsikirjan sisältöjä ja tarkennettiin tiimin jäsenten toivomuksia ja ajatuksia käsikirjaan liittyen. Alla olevassa kuvassa (kuva 5) on toisen ryhmän ideoinnin kirjallinen tuotos. Tiimiläisiltä kerätty tieto määritteli työn sisältöjä ja etenemistapaa. Ideoinnin perusteella loin rungon ja sisältöluettelon käsikirjan sisällöistä.

Kuva 5. Leirityön käsikirjan sisältöjen suunnittelua tiimin kehittämispäivillä.

Käytännön leirityö varhaisnuorten leirillä (vko 42) nosti esiin ajatuksia käsikirjan sisällöistä. Omien ajatusten sekä nuoriso-ohjaajan kanssa käytyjen keskustelujen perusteella kirjasin opinnäytetyöpäiväkirjaani havaintojamme ja ideoita kehittämishankkeen eteenpäin viemiseksi. Leirin jälkeen syntyi runko ja muistilista turvallisuusopitunnin sisällöistä, mikä pidetään kaikkien leirien alussa. Listaan lisäksi turvallisuusasioiden lisäksi leirin käytäntöihin ja sääntöihin liittyviä kohtia, jotka toistuvat eri leireillä (muistilista sisältyy Leirityön käsikirjaan). Muistilistan

tarkoituksena on olla työntekijän tukena ja hänen on mahdollisuus valita siitä kyseessä olevaa leiriä koskevat asiat käsittelyyn leiriläisten kanssa.

Nuoriso-ohjaaja esitti idean erillisistä palautelomakkeista leiriohjaajille ja lapsille. Näiden kokemusten ja ajatustenvaihdon seuraamana syntyi ajatus kaikilla leireillä yhtenäisestä palautelomakkeesta vertailtavuuden ja laadun mittaamisen mahdollistamiseksi.

Käytännön toteutus

Toisessa tiimin tapaamisessa 13.11.2013 käsikirjan runkoa ja alustavia sisältökokonaisuuksia tarkennettiin tiimin jäsenten toiveiden ja ehdotusten mukaan. Tähän mennessä olin työstänyt käsikirjan rungon lisäksi ehdotuksen palautelomakkeista hyödyntäen eri leirien käytössä olleita omia lomakkeita, listannut turvallisuusoppitunnin sisältöjä sekä muistilistaa ohjaajien kanssa käytävään pala-veriin leirin alussa. Päätimme ottaa käsikirjan lähtökohdaksi NMKY:n oman leirikeskuksen Harvan. Pyysin tiimin mielipidettä palautelomakkeiden kysymysten sisällöstä, muotoilusta ja selkeydestä. Palautelomakkeiden arvosteluasteikon olin laatinut ensimmäiseen versioon viisiportaiseksi ja myös tästä halusin tiimin mielipiteen. Tiimin palautteen perusteella arvosteluasteikko muutettiin kolmiportaiseksi, lomakkeiden käsittelyn helpottamiseksi. Tässä kokouksessa käsiteltiin pääasiassa palautteen keräämiseen, arviointiin ja raportointiin liittyviä asioita.

Seuraavaan tiimin kokoukseen 4.12.2013 olin avannut käsikirjan loppupään sisältöjä osioiden: *palaute, arviointi, dokumentointi ja reflektio* osalta. Loppupäästä oli ehkä luontevaa aloittaa, sillä tämän osan kehittäminen oli keskeinen kehittämistehtäväni tavoite ja tiimissä keskustelua herättänyt aihepiiri. Tiimin kokouksessa pohdintoihin nostin seuraavia asioita: palautelomakepohjien sijoittaminen ja säilyttäminen sähköisesti ja paperiversioina, työntekijöiden itsearviointiin liittyvät näkemykset ja tarvittava arviointilomake, palautteiden koostamisen käytännöt sekä leiriraportin muoto. Leirityön käsikirjalle päätettiin luoda oma kansio NMKY:n verkkotyötilaan, mistä valmis käsikirja ja lomakkeet löytyvät. Valmis käsikirja päätettiin myös taittaa.

Joulukuussa 2013 palautelomakkeet olivat testikäytössä ensimmäisen kerran nuortenleirillä. Leiriläisiltä ja ohjaajilta pyydettiin palautetta ja kommentteja lomakkeesta kirjallisesti. Muutosehdotuksia tuli viestintään ja informointiin liittyvään kysymykseen sekä leiriläisiltä, että ohjaajilta. Vastaajille oli epäselvää liitetykö kysymys ennen, jälkeen vai leirin aikana tapahtuvaan viestintään. Ehdotuksena tuli, että kysymykset voisi olla erikseen ennen leiriä, sekä leirin aikana tapahtuvasta informoinnista ja viestinnästä. Toivomuksia tuli myös arviointiasteikon laajentamisesta viisiportaiseksi. Palautelomakkeelle toivottiin kysymystä siitä, mikä oli kivaa ja mitä haluaisi tehdä jatkossakin leireillä. Leirin johtajan (nuorisosihteeri) kanssa kävimme keskustelua myös mahdollisesta vapaan sanan ja kommentoinnin mahdollisuuden lisäämisestä lomakkeelle. Tammikuussa työstin käsikirjan sisältöjä leirityön *suunnittelusta, valmistelusta ja toteuttamisesta*.

Tiimin kokousta 5.2.2014 varten olin kirjannut auki kaikki käsikirjan sisältöalueet. Pyysin tiimin palautetta yleisesti tekstin muotoon ja sisältöihin. Tarkennusta kaipasi tietyt käytännöt, joissa on ollut leirikohtaisia toimintamalleja ja yhteiset kirjoitetut sopimukset asioiden käytännön hoitamisesta ovat puuttuneet. Tällaisia asioita olivat muun muassa emäntien palkkioista sopiminen, leirikohtainen budjetointi, suositusajat ilmoittautumisille, leirikirjeille ja mainostukselle. Toin myös tiimin tietoon palautelomakkeista saadut palautteet nuorisoleirin osalta. Keskustelua käytiin arvosteluasteikosta ja vielä toistaiseksi päätettiin pysyä kolmiportaisessa asteikossa. Myös palautteen koostamisesta käytiin keskustelua. Tämän seurauksena päätettiin vielä kartoittaa sähköisen palautteen keräämisen mahdollisuuksia. Tiimissä esiin nousseita asioita oli myös budjetin seuraaminen ja kuittien käsittely. Lisäsin nämä kohdat käsikirjaan.

Tämän jälkeen muokkasin käsikirjan tekstejä tiimin palautteen pohjalta ja lisäsin vielä ”leiripakkaus”-kohdan, sillä se oli unohtunut sisällöistä. Muokkasin myös hieman sisältöjen järjestystä. Jäin edelleen pohtimaan arviointiasteikon muuttamista takaisin viisiportaiseksi. Lasten palautelomakkeet muokkasin viikon 8 varhaisnuorten leirillä testattavaksi. Testikäytön perusteella lasten palautelo-

makkeen kysymykset olivat toimivia, eikä varsinaisia kehitysehdotuksia lomakkeen sisältöön tullut.

Kävin konsultoivan keskustelun järjestötoiminnan johtajan kanssa 14.3.2014. Tämän keskustelun perusteella tein tarkennuksia käsikirjaan ja muokkasin tekstin muotoa ja ulkoasua. Keskustelua kävimme käsikirjan alkuosan muodosta ja sisällöstä. Päätimme, että käsikirjaan lisätään johdantoteksti sekä keskeisten käsitteiden määrittely, jotta käsikirjan käyttö olisi helppoa myös uusille ja määräaikaisille työntekijöille. Keskustelussa muotoutui ajatus budjetin ja leiriraportin yhdistämisestä samalle pohjalle. Päätimme myös lisätä käsikirjan loppuun ”tsekkaukset” työvaiheista ennen leiriä ja sen jälkeen.

Tiimin kokouksessa 19.3.2014 keskusteltiin ohjaajakoulutus-leirillä esiin tulleista ajatuksista liittyen palautelomakkeen kysymyksiin. Lomakkeelle päätettiin lisätä kysymys ilmoittautumiskäytännöistä. Samaisella leirillä oli myös noussut esiin ongelmalliseksi koettu tilanne, kun johtajia oli useita eikä vastuista oltu sovittu selkeästi etukäteen. Leirityön käsikirjaan päätettiin lisätä ohjeistus myös tästä, jotta jatkossa vastuista ja yhteisistä toimintatavoista muistetaan sopia aina etukäteen. Esittelin tiimille ajatuksen leiriraportin ja budjetin liittämistä yhteen. Nuoriso-ohjaaja otti tehtäväkseen pohjan luonnostelun Excel-taulukkomuotoon. Edelleen kävimme keskustelua sähköisestä palautteen koostamisesta, mutta selkeää ratkaisua tälle ei vielä löytynyt. Pyysin tiimiltä myös mielipiteitä ja toiveita käsikirjan ulkoasusta. Ideoita tai toiveita en tiimin jäseniltä juurikaan saanut.

Turun NMKY siirtyi kehittämishankkeen toteuttamisen aikana uuteen ilmoittautumisjärjestelmään. Kaikkien leirien ilmoittautuminen tapahtuu Lyyti-palvelun kautta. Kesäleirien ilmoittautumislomakkeita luodessani tutustuin itse paremmin palvelun mahdollisuuksiin ja kehittämishankkeen kannalta erittäin ratkaisevaa oli se, että ilmoittautumisjärjestelmässä on mahdollista luoda myös erilaisia kyselyitä. Perehdyin kysely-ominaisuuden käyttömahdollisuuksiin ja kyselyiden luomiseen. Loin palveluun sähköiset palautelomakkeet leiriläisille ja ohjaajille, paperisten lomakkeiden pohjalta. Työ oli tässä vaiheessa suhteellisen mekaanista, sillä kysymykset oli jo luotu hankkeen aikaisemmassa vaiheessa. Lomakkeiden käyttö on työntekijälle ja vastaajalle helppoa ja nopeaa.

Viimeistely ja valmis tuotos

Viimeistelyvaiheessa hyödynsin konsultoivan keskustelun satoa NMKY:n tiedottajan kanssa. Sain vinkkejä käsikirjan taittoon. Tiedottaja lupasi tehdä käsikirjan kannen. Lisäksi hän toimitti minulle muutamia kuvia elävöittämään käsikirjan ulkoasua. Pyysin tiimin jäseniltä palautetta taiton edetessä ja nuoriso-ohjaaja oikoluki käsikirjan. Tässä vaiheessa käsikirjan teksteihin tuli vielä pieniä korjauksia ja muutoksia. Tiimin palautteen perusteella muokkasin käsikirjan lopulliseen muotoonsa ja taitoin itse käsikirjan Microsoft Publisher- ohjelmalla.

Kehittämishankkeen tuotoksena syntyi Leirityön käsikirja joka on A5-kokoinen vihkonen (Liite 4). Käsikirjan sisältö rakentuu seuraavista leirityön prosessin osakokonaisuuksista: suunnittelu, valmistelu, leiri ja toteutus, palaute, arviointi, dokumentointi ja reflektio.

Käsikirjassa eri työvaiheista on esitetty keskeiset toimintatavat ja menettelyt pääpiirteissään leirityön toteuttamisen tueksi. Käsikirja keskittyy leirityön prosessiin ja sen vaiheisiin, eikä esimerkiksi sisällä ohjeita leirillä tapahtuvasta ohjaamisesta tai ohjelmasisällöistä. Käsikirjan alkusivuilla johdantoteksti ja pikasanakirja johdattavat käsikirjan käyttöön ja sen tarkoitukseen. Käsikirjan lopusta löytyy leirin arviointilomake loppupalaverin tueksi ja dokumentoinnin varmistamiseksi sekä muistilistat: Turvallisuusoppitunti ja säännöt sekä Alkupalaveri ohjaajille. Viimeisille sivuille on vielä lisätty ”tsekkauslistat” työtehtävistä ennen leiriä ja sen jälkeen.

Lisäksi kehittämishankkeessa syntyi sähköiset palautelomakkeet. Samaa lomaketta käytetään kaikilla leireillä. Lapsille on oma lomakkeensa, joka täytetään paperiversiona tai sähköisesti leirin lopussa, jotta taataan lapsen äänen kuuleminen. Vapaaehtoisille leiriohjaajille on oma lomakkeensa. Liitteessä 2 on esimerkkinä leiriläisten palautelomake. Kehittämishankkeessa syntyi myös yhdistetty raportti – budjettitaulukko, joka on työntekijöiden käytössä sähköisessä muodossa.

6 YHTEENVETO JA ARVIOINTI

6.1 Tuotoksen arviointi

Valmis tuotos on mielestäni onnistunut ja tarpeellinen. Leirityön käsikirja sisältää Turun NMKY:n leirityön suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kannalta keskeiset asiat. Käsikirja on todettu käyttökelpoiseksi apuvälineeksi leirityön toteutuksessa osa-aikaisten ja vakituisten työntekijöiden työssä. Tavoitteenani oli käsikirjan sekä palaute- ja arviointikäytäntöjen helppokäyttöisyys työntekijöille. Koen, että tämä tavoite on saavutettu. Palaute kehittämishankkeesta ja tuotoksesta on ollut positiivista. Leirityön vaiheet ovat nyt näkyvässä muodossa. Leirityön talouden suunnitteluun ja seurantaan sekä palautteen keräämiseen ja leirityön arviointiin on luotu yhteisesti hyväksytyt käytännöt. Tämä vaikuttaa jo nyt positiivisesti järjestön leirityön laatuun selkeiden yhteisten käytäntöjen kautta.

Kehittämishankkeen tavoitteet ovat täyttyneet kiitettävästi. Käsikirjaan sisältyy se hiljainen tieto, mitä yksittäisillä työntekijöillä on ollut leirityön käytännön toteutuksesta. Käsikirjan muodossa tämä tieto on nyt kaikkien työntekijöiden – myös uusien ja osa-aikaisten käytössä. Kehittämishankkeen myötä, myös tiettyjä työvaiheita tarkennettiin ja niistä sovittiin yhteisesti. Leirityön tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus on lisääntynyt yhteisesti sovittujen selkeiden käytäntöjen avulla ja näin vaikuttaa myös Turun NMKY:n leiritoiminnan laatuun. Palautteen keräämisen yhteinen malli edesauttaa leirityön jatkuvaa arviointia ja kehittämistä. Käsikirjan ulkoasu on mielestäni selkeä ja siisti.

6.2 Kehittämistyöskentelyn arviointi ja ammatillinen kasvu

Valitut kehittämisen menetelmät ja työtavat olivat toimivia kehittämishankkeen edistymisen kannalta. Nuorisotiimin kokoukset, aikatauluttaminen, kehittämissäpäiväkirjan kirjoittaminen ja kehittämisen reflektointi olivat mielestäni tärkeimpiä menetelmiä onnistuneen lopputuloksen saavuttamiseksi. Oma työtäni helpotti

ja jäseni järjestelmällinen kehittämispäiväkirjan pitäminen. Koska kehittämishanke toteutettiin omalla työpaikallani, itselläni oli jo hankkeen alussa kehittämisen kannalta tärkeää tietoa ja yhteinen näkemys hankkeen tavoitteista oli helppo löytää.

Kehittämistyön edetessä käytännön kokeilua ja esimerkiksi palautelomakkeiden testaamista hyödynnettiin enemmän kuin olin suunnitteluvaiheessa ajatellut. Käyttäjiltä eli leiriläisiltä saatu palaute oli ensiarvoisen tärkeää lomakkeiden toimivuuden ja tarkoituksenmukaisuuden takaamiseksi. Palautejärjestelmän kehittämisessä palautteiden koostaminen tuotti itselleni eniten päänvaivaa kehittämisprosessin aikana, mutta järjestön siirtyminen uuteen ilmoittautumisjärjestelmään oli vastaus tähän ongelmaan. Hanketyöskentelyn varjolla kehitin omaa osaamistani toisinaan haasteelliseksi kokemieni sähköisten järjestelmien kanssa.

Kehittämishankkeen eteenpäin vieminen on ollut haastavaa. Olen saanut huomata, että hyvästä suunnitelmasta on ollut hyötyä, mutta myös ymmärtänyt, ettei kehittämisen alkuvaiheessa ole mahdollista ennustaa kehittämisen suuntaa ja toteutumista täysin etukäteen. Kehityshankkeen ja valmiin käsikirjan sekä siihen liittyvän palaute- ja arviointijärjestelmän tarpeellisuus on vaikuttanut omaan työskentelymotivaatiooni positiivisesti. Kehittämistyö on ollut mielekästä ja kiinnostavaa.

Vaikka kehittämishanke oli aikataulutettu, loppuvaiheessa aika meinasi loppua kesken. Valmiin käsikirjan esittely ja virallinen käyttöönotto tapahtuu raportin jättämisen jälkeen. Käsikirja on kuitenkin jo raportin kirjoitushetkellä osittaisessa käytössä. Ajankohta on mitä otollisin, sillä kesän leirikausi on alkamassa ja leirien suunnittelutyö on ajankohtaista.

Kehittämishanke on ollut hyödyllinen Turun NMKY:n nuorisotyön näkökulmasta, mutta myös oman ammatillisen kasvuni vuoksi. Hankkeen tuotos ei ole suoraan yleistettävissä ja käytettävissä minkä tahansa organisaation työhön, mutta käsikirjasta voi saada vinkkejä ja erilaista näkökulmaa myös muualla toteutettavaan leirityöhön. Uskon, että kehittämishankkeen seurauksena systemaattinen pa-

lautteen kerääminen ja työn tietoisempi arviointi tulevat osaksi myös muuta NMKY:n nuorisotoimintaa. Omalta osaltani haluan olla edesauttamassa näiden hyvien käytäntöjen siirtymistä ja käyttöönottoa myös muissa nuorisotyön toimintamuodoissa.

Kokonaisuus on onnistunut ja hyödyllinen tilaajan lisäksi itseni kannalta. Teoria-tietoon perehtyessäni tutustuin tarkemmin nuorisotyön ja seikkailukasvatuksen teorioihin. Näen tämän tärkeänä oman ammattitaitoni kehittymisen kannalta nykyisessä työssäni. Kokonaisuudessaan kehittämishanketyöskentelystä saamani kokemukset tukevat omaa ammatillista kasvuani sosionomina.

6.3 Kehitysehdotukset ja jatkotyöskentely

Leirityöhön luodun palautteen keräämisen mallia toivottavasti hyödynnetään jatkossa myös järjestön muun toiminnan arvioinnissa. Näen, että kehittämishankkeessa syntyneen mallin käyttöönotto myös laajemmalti edistäisi toiminnan tavoitteellisuutta, suunnitelmallisuutta ja kehittämistä.

Jatkossa on myös huolehdittava käsikirjan päivittämisestä tarpeen mukaan toimintatapojen ja reunaehtojen muuttuessa. Leirityön käsikirja sai lopullisen muotonsa kohtalaisen lyhyessä ajassa ja uskon, että siihen tehdään täydennyksiä jatkossa, vaikka varsinainen hanke onkin päättynyt.

Mahdollisia jatkotyöskentely- ja kehitysmahdollisuuksia olen jo alustavasti ideoinut tiimin ja etenkin järjestötoiminnan johtajan kanssa. Ajatuksena on Leirityön käsikirjan muokkaaminen yleiseen muotoon. Tavoitteena on osaamisen jakaminen esimerkiksi muiden NMKY:n paikallisyhdistysten käyttöön. Mikäli tällainen yleisopas toteutuu, liittyy siihen myös mahdollisesti oppaan kääntäminen englanniksi. Euroopan NMKY:n kehittämisprojektin ”YMCA Camps in Europe – Towards Common standards” tavoitteena on luoda yhteiset hyvät käytännöt NMKY:n leiritoiminnalle Euroopassa. Turun NMKY tulee mahdollisesti osallistumaan tähän projektiin joltain osin. Tarkoituksena on kartoittaa, voisiko Leirityön käsikirjaa jossain muodossa hyödyntää tässä hankkeessa.

LÄHTEET

Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Tampere: Vastapaino.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki : Gaudeamus Helsinki University Press.

Jansa, K. 2010. Varhaisnuorisotyö seurakunnassa. Teoksessa Jokela, E. & Pruuki, H. (toim.) Jo iso, vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: Lasten keskus Oy, 266-283.

Jurvansuu, S. 2002. Paikallisyhdistysten menestystekijät. Tutkimus kansalaistoiminnan hyvistä käytännöistä. Kauniainen: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Kallioniemi, A. 2010. Kokonaisvaltaisesti oppiva lapsi. Teoksessa Jokela, E. & Pruuki, H. (toim.) Jo iso, vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: Lasten keskus Oy, 130-145.

Ketola, T. 2002. Leirituuli – Käsikirja leiritoiminnan järjestäjille ja ohjaajille. Helsinki: Lasten Keskus Oy.

Kiilakoski, T. 2012. Nuorisotalotoiminnan kehittäminen. Teoksessa Komonen, K.; Suurpää, I. & Söderlund, M. (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 125-148.

Kivelä, V. & Lempinen, J. 2009. Arki hallintaan – Nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. Turku: KOTA – Lasten ja nuorten hyvinvointi ry.

Kiviranta, R. 2010. Onnistu eri-ikäisten johtamisessa. Helsinki: WSOYpro Oy.

Komonen, K.; Suurpää, I. & Söderlund, M. (toim.) 2012. Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.

Konttinen, M-P. 2010. Leirityön mallintaminen ja leiriläisten muuttuvat roolit. Järvenpään seurakunnan kouluikäisten leiritoiminnan kehittäminen. Opinnäytetyö. Sosiaali-alan koulutusohjelma, ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Järvenpää: Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Kääriä, E. 2012. Leirityö nuorisotyön menetelmänä – Leirimalli Kouvolan kaupungille. Opinnäytetyö. Sosiaali-alan koulutusohjelma. Kouvola: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Latvala, E. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2003. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa Janhonen, S. & Nikkonen, M. (toim.) Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. 2., uudistettu painos. Helsinki: WSOY, 21-43.

Launonen, P. 2010. Kristillinen varhaisnuorisotyö 1800-luvun lopulta 2000-luvun alkuun. Teoksessa Jokela, E. & Pruuki, H. (toim.) Jo iso, vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: Lasten keskus Oy, 248-265.

Määttä, M. & Tasanko, P. 2012. Nuorisotyön tehtävä ohjelma(yhteis)kunnassa. Teoksessa Komonen, K.; Suurpää, I. & Söderlund, M. (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 23-51.

Nieminen, J. 1999. Seikkailujen Suomi – eli johdatus nuorisotyön retki- ja leiritoiminnan historiaan. Teoksessa Suoranta, J. (toim.) Nuorisotyöstä seikkailukasvatukseen: professori Matti Telemäen juhlakirja. Tampere: TAJU, 70-98.

Nieminen, J. 2007. Vastavoiman hahmo – Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristö ja eetos. Teoksessa Hoikka, T. & Sell, A. (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä: menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 21-43.

Nieminen, J. 2012. A Finnish perspective: features of the history of modern youth work and youth organisations. Teoksessa Coussée, F.; Williamson, H. & Verschelden, G. (toim.) The history of youth work in Europe, Volume 3: Relevance for today's youth work policy. Strasbourg, France: Council of Europe, 65-74.

Nuorisolaki 27.1.2006/72

Polanyi, M. 1966. The Tacit Dimension. London: Routledge & Kegan Paul Ltd.

Pulkamo, A. 2007. Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka nuorisotyössä: vallan väline vai osallisuuden ja sosiaalisen vahvistamisen menetelmä? Teoksessa Hoikka, T. & Sell, A. (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä: menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 496-520.

Ragg, D. 2012. Assessment of Group. Teoksessa Glisson, C. Dulmus C. & Sowers, K. (toim.) Social Work Practice with Groups, Communities and organizations: Evidence-based assessments and interventions. Hoboken, New Jersey: Wiley, 2-40.

Rauas, M. 2012. Ole hyvä! – nuorisotyön eettisyys kehittämishaasteena. Teoksessa Komonen, K.; Suurpää, I. & Söderlund, M. (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 106-122.

Ritokoski, S. 2010. Lapsi ja kaverit. Teoksessa Jokela, E. & Pruuki, H. (toim.) Jo iso, vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: Lasten keskus Oy, 59-77.

Räty, K. 2011. Elämyspedagoginen ohjaaminen: ajatuksia kokemuksellisesta oppimisesta. Tampere: Kopijyvä Oy.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön – opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Seppänen-Järvelä, R. 2007. Suunnittelurationalismista hyviin käytäntöihin – Kehittämisen menetelmien ja ajattelutapojen muodonmuutos. Teoksessa Seppänen-Järvelä, R. & Karjalainen, V. (toim.) Kehittämistyön risteyksiä. Helsinki: Stakes, 16-33.

Söderlund, M. 2012. Järjestöt nuorisotyön kehittämisen ympäristönä. Teoksessa Komonen, K.; Suurpää, I. & Söderlund, M. (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 192-210.

Telemäki, M. 1998a. Johdatus seikkailukasvatuksen teoriaan. Oulu: Oulun yliopistopaino.

Telemäki, M. 1998b. Kurt Hahn and experimental pedagogy. Teoksessa Lehtonen, T. (toim.) Adventure for life. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy, 10-25.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. 3., korjattu painos. Tampere: Tampere University Press.

Turun NMKY. 2014a. Historia. Viitattu 19.4.2014. <http://www.tunmky.fi/nmky-turku/yhdistys/historia/>

Turun NMKY. 2014b. NMKY Liike. Viitattu 19.4.2014. <http://www.tunmky.fi/nmky-turku/nmky-liike/>

Turun NMKY. 2014c. Toimintakertomus 2013. Viitattu 19.4.2014. <http://www.tunmky.fi/nmky-turku/yhdistys/turun-nmky-toimintakertomus/>

Turun NMKY. 2014d. Turun NMKY- Keitä me olemme? Viitattu 19.4.2014. <http://www.tunmky.fi/nmky-turku/yhdistys/>

Viitanen, R. 2007. Nuorisjärjestöt ja niiden muutos 2000-luvun Suomessa. Teoksessa Hoikka-la, T. & Sell, A. (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä: menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 263-283.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. 1.-2. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Virtainlahti, S. 2009. Hiljaisen tietämyksen johtaminen. Helsinki: Talentum.

Yhdistyslaki 26.5.1989/503

Young, K. 2002. The youth worker as guide, philosopher and friend. The realities of participation and empowerment. Teoksessa Banks, S. (toim.) Ethical issues in youth work. London, GBR: Routledge, 77-92.

Zappavigna, M. 2013. Tacit Knowledge and Spoken Discourse. Huntingdon, Great Britain: Bloombury Publishing.

Nuorisotiimin muistio 13.11.2013

nuorisotoimisto Lounge

Läsnä: Ilpo, Mika, Iikka, Olli, Henna ja Vilma (laati muistion)

Ajatuksia käsikirjan rungosta

- Käsikirjan lähtökohdaksi leiritoiminta Harvassa
- Suunnitteluosuuden faktakohtaan vanhojen arviointien hyödyntäminen suunnittelussa
- Muonituskuvioiden selvittäminen talvikauden osalta keskitetysti hyvissä ajoin
- Ilmoittautuminen leireille jollain muulla kuin iFestillä
- Leirien peruutusehtojen huomioiminen käsikirjassa
- Yhteydenpito edellisen ja seuraavan leirin johdon kanssa, alkamis- ja päättymisajat, yhteydenpito ja yhteystiedot, viestin eteenpäin vieminen korjaustarpeista, puutteista yms. kenelle, mihin ja miten
- Raportti jossa leirin faktat leirin jälkeen (sähköinen, Lyytiin?)
- Työtapana kiireetön lähtö leiriltä, loppupalaverit, arviointi ja paikat kunnon kuntoon
- Kuka koostaa palautteet ja minne ne kerätään. Kesän palautekooste esim. syyskuuhun mennessä sähköiseen muotoon. Leirinjohtaja hoitaa.
- Reflektiopäivät syksyllä syyskuussa ja huhtikuussa. Päivät pitää sopia riittävän ajoissa.
- Kolmiportainen arviointiasteikko palautekaavakkeissa. Palautteen kerääminen mobiilisti?
- Leirityön prosessikuvion selkiyttäminen
- Raportin sisältöjen miettiminen seuraavaan kokoukseen

Nuorisotiimin muistio 5.2.2014

nuorisotoimisto Lounge

Läsnä: Iikka, Mari, Mika, Henna, Johannes ja Vilma (laati muistion)

Käytiin läpi leirityön käsikirjan sisältöjä, ehdotuksia muutoksista tai kehittämisestä:

- myös lasten leireistä isä-lapsi toiminnan tapaan. (esim. lastenkodeista tuleville ja sosiaalitoiminnan maksamille leiriläisille). Leirikohtaisen budjetin tekemisen työkaluksi Excel-pohja, johon perusmenot ja tulot näkyviin. (esim. arvio ruokakuluista /hlö /vrk) Kuluja voisi mahdollisesti seurata samassa taulukossa → Työväline työntekijöille budjetointivaiheessa (suunnitellut menot ja toteutuneet menot).
- Keskustelua leirimaksujen sopimushinnan laskemisesta
- Leirikirjeiden postitus pyritään tekemään vähintään 2 viikkoa ennen leiriä.
- Tarkennettiin mainostamisen ja ilmoittautumisen aikatauluja. Kesäleirien mainokset, ilmoittautumislomakkeet ja linkit valmiiksi maaliskuun loppuun mennessä. Hiihtolomaleirin ilmoittautumislinkki ja mainos valmiiksi joulukuussa. Mainostaminen keskittyy tammikuuhun. Syyslomaleiri: syyskuun alussa linkki auki ja mainostus.
- Ilmoittautumislomakkeen kysymyksiä ei sisällytetä käsikirjaan.
- Sharepointiin luodaan kansio vanhoista mainoksista ja leirikirjeistä, leiriohjelmista joita voi hyödyntää, valmiita pohjia ei siis tehdä.
- Käsikirjaan lisätään kohta leireihin liittyvien kuittien säilytyksestä ja toimitamisesta toimistolle. (Budjetti/seuranta osioon)
- Leirilaatikat työn alla. Mikalla lista tarvittavista asioista.
- Toinen EA-laukku hankintaan. Olli ja Mika selvittelevät mistä hankinta olisi järkevää tehdä. Säilytetään loungessa, toinen kesäaikana Harvassa. Laukut päivitetään ennen leirikauden alkua listan mukaan.
- Palautelomakkeet testattiin Joulunuokkarilla ja pyydettiin kehitysehdotuksia osallistujilta ja ohjaajilta. Palautetta tuli leiriläisten osalta asteikon laa-

jentamisesta viisiportaiseksi, tiedottamiseen liittyvään kysymykseen kättätiin tarkennusta ja toivottiin kysymystä mistä piti ja mitä haluaisi tehdä jatkossakin. Ohjaaja lomakkeeseen toivottiin myös viisiportaista arviointia, tarkennusta lepoon liittyvään kysymykseen ja tiedottamiseen liittyvään kysymykseen.

- Muutosehdotus ohjaajapalautelomakkeelle kysymykseen lepoon käytetystä ajasta: ”Ohjaajilla oli varattu aikaa lepoon” jatkokysymys ”Käytin tähän varatun ajan lepäämiseen”. Myös tiedotuksesta päätettiin tehdä kaksi erillistä kysymystä ennen leiriä ja leirin aikana tapahtuvaan tiedotukseen liittyen.
- Mika ehdotti, että pysytään kolmiportaisessa arvioinnissa, niin kauan kuin palaute kerätään paperisena. Käytin keskustelua sähköisestä palautteen keräämisestä älypuhelimilla.
- Arvioinnin koostamisen pilotointi Excel-taulukkoon ja ajan ottaminen tästä.
- Lasten palautelomake testikäyttöön Hiihtolomaleirillä.

Leiritoiminnan palautelomake

Powered by Lyyti

Tervetuloa antamaan palautetta Turun NMKY:n leiritoiminnasta!

Kerro meille onnistuimmeko ja mitä voisimme jatkossa tehdä paremmin - näin voimme kehittää toimintaamme vastaamaan yhä enemmän osallistujien odotuksia ja toiveita.

Kiitos ajastasi!

Mitä leiriä palaute koskee *

Mille nuortenleirille osallistuit? * Nuorten kesäkoti (Nuokkari)
 Joulunuokkari
 Joku muu

Leirin järjestämisaika (kuukausi/vuosiluku) *

Leiripaikka *

Arvioi tyytyväisyyttäsi alla esitettyihin asioihin

	erittäin tyytymätön	tyytymätön	melko tyytyväinen	tyytyväinen	erittäin tyytyväinen
Tiedotus ja yhteydenpito ennen leiriä *	☐	☐	☐	☐	☐
Sähköisen ilmoittautumisen sujuvuus *	☐	☐	☐	☐	☐
Leiripaikka *	☐	☐	☐	☐	☐
Majoitus *	☐	☐	☐	☐	☐
Leirin ohjelma *	☐	☐	☐	☐	☐
Ruoka *	☐	☐	☐	☐	☐
Työntekijät *	☐	☐	☐	☐	☐
Ohjaajat *	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedotus leirin aikana *	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaa-ajan määrä *	☐	☐	☐	☐	☐
Leirin säännöt *	☐	☐	☐	☐	☐
Leirin hinta *	☐	☐	☐	☐	☐
Maksukäytännöt *	☐	☐	☐	☐	☐

Mikä oli leirillä mieluista/mitä haluaisit tehdä jatkossakin?

Mitä olisit vielä halunnut tehdä leirillä?

Mitä olisimme voineet tehdä toisiin tai paremmin?

Mistä sait tietää leiristä? *

- Lehdestä
- Kaverilta
- Koulusta
- Vanhemmilta
- Internetistä
- Kiva-kesä-esitteestä
- NMKY:n mainoksesta
- Jostain muualta

Yleisarvosananani leirille

huonoin paras

Lähetä vastaukset

LEIRITYÖN KÄSIKIRJA

**Opas Turun NMKY:n
leirityön suunnitteluun,
toteutukseen ja arviointiin**

SISÄLTÖ

JOHDANTO	3
LEIRITYÖN PROSESSI	4
SUUNNITTELU	5
VALMISTELU	10
LEIRI JA TOTEUTUS	13
PALAUTE	15
ARVIOINTI	16
DOKUMENTOINTI	17
REFLEKTIO	18
ALKUPALAVERI OHJAAJILLE	19
TURVALLISUUSOPPITUNTI JA SÄÄNNÖT	20
LEIRIN ARVIOINTI	21
TSEKKAUSLISTA ENNEN LEIRIÄ	22
TSEKKAUSLISTA LEIRIN JÄLKEEN	23

Turun Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys—Kristliga Föreningen för Unga Men i Åbo ry
Vilma Suominen, sosionomi AMK, opinnäytetyö, kevät 2014
Kansi: Maija Ruokonen, kannen kuvat: Turun NMKY:n kuva-arkisto
Kuvat: Sami Elamo

1. Painos, 2014

JOHDANTO

Tähän käsikirjaan on koottu NMKY:n leirityön suunnittelun ja toteutuksen kannalta keskeisiä asioita. Käsikirjan tarkoitus on helpottaa leirityön toteutusta. Käsikirja toimii myös muistilistana kokeneimmille leirityön tekijöille ja sen käytön on tarkoituksena on edistää laadukkaan leiritoiminnan toteuttamista. Käsikirja on kirjoitettu pääasiassa Harvan saarella toteutettavia leirejä silmällä pitäen, mutta sitä on mahdollista soveltaen käyttää myös muissa leiripaikoissa tapahtuvaan leirityöhön.

Käsikirja rakentuu seitsemästä osiosta, joita ovat suunnittelu, valmistelu, leiri ja toteutus, palaute, arviointi, dokumentointi ja reflektio. Käsikirja antaa kokonaiskuvan Turun NMKY:n leirityön toteutuksen prosessista ja sen eri osista. Leirityön kokonaisprosessi on kuvattu seuraavan sivun kuviossa. Käsikirjaa voi käyttää apuna koko leirityönprosessissa tai vain osittain.

Pikasanakirja, jotta pääset alkuun:

Harva: Turun NMKY:n leirisaari Satavan saaren ja Heinänokan leirikeskuksen edustalla.

Heinänokka: Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän leirikeskus Satavan saarella.

Nuorisotiimi: Koostuu Turun NMKY:n nuorisotyötä tekevästä työntekijöistä (nuorisosihteerit, nuoriso-ohjaajat, lapsi- ja perhetyösihteeri, kerhosihteeri, johtava nuorisosihteeri ja järjestötoiminnan johtaja).

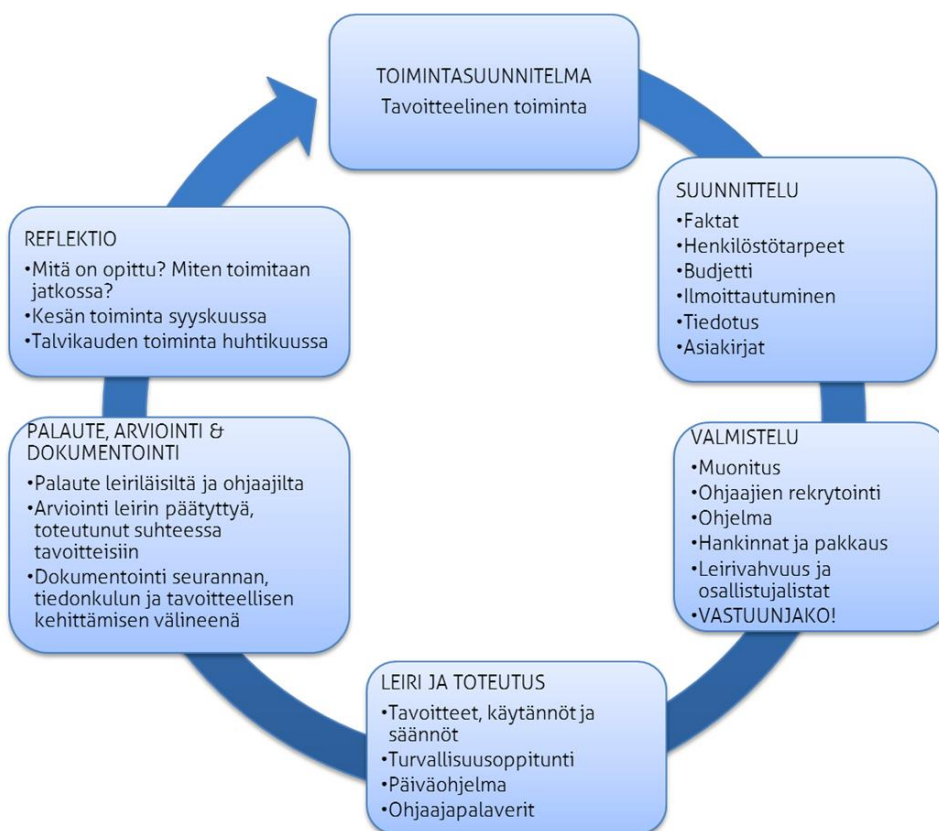
Lounge: Nuorisotiimin toimistotilat NMKY:n talossa, Sirkkalankatu 27 A, toinen kerros.

Sharepoint: Turun NMKY:n verkkoympäristö, johon kaikilla vakituisilla työntekijöillä on tunnukset.

<https://login.microsoftonline.com>

Lyyti: Sähköinen ilmoittautumis- ja laskutusjärjestelmä, johon kaikilla vakituisilla työntekijöillä on tunnukset. Määräaikaisille leiriohjaajille on mahdollista luoda omat tunnukset. www.lyyti-palvelu.fi

LEIRITYÖN PROSESSI

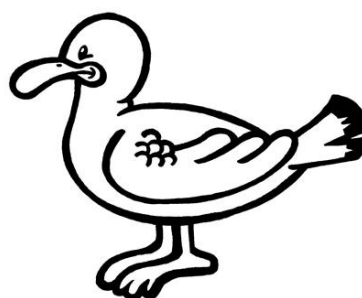

SUUNNITTELU

FAKTAT

Suunnittelun pohjalla on tietyt faktat, jotka määrittävät leirin sisältöjä ja toteutusta.

- Leiripaikka: Harva, seurakuntien leirikeskus, kaupungin leirikeskus, Oriniemi vai joku muu? Pääsääntöisesti leiritoiminta toteutetaan kesä- ja syyskaudella Harvassa, käytännössä niin pitkälle kun saari on käytössä ja paikka vastaa leirin tavoitteita, eikä päällekkäisyyksiä ole muiden leirien kanssa. Harvan käyttövuorot ja leirien ajankohdat suunnitellaan nuorisotiimissä.
- Ajankohta, alkamis- ja päättymisajat
- Työntekijämiehitys ja tarvittavat ohjaajaresurssit
- Kohderyhmä ja osallistujien maksimimäärä
- Rahoitus: leirimaksut, avustukset
- Kuljetukset: yhteiskuljetus, omat kyydit?
- Muonitusjärjestelyt
- Tavoitteet, jotka asetetaan mahdollisesti edellisen leirin/leirien arvioinnin pohjalta. Tavoitteet kirjataan lomakkeelle (leirin ja toiminnan osalta, leirinjohtajan omat, leiriohjaajien omat). Tavoitteet ohjaavat toimintaa ja ovat leirin henkilökunnan apuna leirityön toteutuksessa.

SUUNNITTELU

HENKILÖSTÖTARPEET

- Leirin työntekijämiehitys sovitaan nuorisotiimissä. Samalla on hyvä määrittää myös mahdolliset vapaaehtoisille tai keikkaduunareille maksettavat palkkiot, jotka vaikuttavat budjetointiin. Palkkiot sovitaan yhdessä asianomaisten kanssa ennen leiriä.
- Tiimissä sovitaan mahdollisten sairaslomien tai esteiden varalta tarvittavista varahenkilöistä, jotka voivat toimia tarvittaessa leirin johtotehtävissä.
- Tarvitaanko leirille emäntää? Miten rekrytointi hoidetaan? Emännän palkkioista on sovittava etukäteen nuorisotiimissä ja mielellään kirjallisesti emännän kanssa.
- Turvallisuusvastaavana toimii pääsääntöisesti leirin vastuullinen johtaja. Mikäli leirinjohtajia on useampia, on työnjaosta sovittava etukäteen. Turvallisuusvastaavalle maksetaan leiripäivärahojen lisäksi johtajakorotus.
- Ohjaajien määrä (isoseet, apujohtajat, semijohtajat, muut ohjaajat)
- Tarvitaanko leirille ulkopuolisia ohjelman tuottajia? Mitkä ovat mahdolliset maksettavat palkkiot?
- Harvan kesäleirien osalta leirin suunnitteluvaiheessa yhteydenpito edellisen ja seuraavan leirin johdon kanssa on tärkeää (alkamis- ja päättymisajoista sopiminen, viestin eteenpäin vieminen korjaustarpeista, puutteista yms.).

Leirin johtajana voi toimia palkkasuhteessa oleva 18 vuotta täyttänyt. Muu johtajisto koostuu työntekijöistä ja/tai täysi-ikäisistä vapaaehtoisista tai palkkiotoimisista ohjaajista. Työntekijöiden määrä tulee suhteuttaa alaikäisten leiriläisten määrään niin, että jokaista 15:sta leiriläistä kohden on yksi täysi-ikäinen palkallinen työntekijä.

SUUNNITTELU

LEIRIN BUDJETTI

Leirin budjetin tekeminen ohjaa leirin suunnittelua. Lähtökohta on, että tulot kattavat menot eikä leiritoiminta ole tappiollista. Tämä onnistuu parhaiten, mikäli tuloja ja menoja on mietitty etukäteen ja tehdystä suunnitelmasta pidetään kiinni. Suunnitelma tehdään raportti – budjettitaulukkoon, joka löytyy Sharepointista:

nuoriosotiimi>leirityö>leirityön käsikirja

Seuranta

Leirin budjetin toteutumisen seurannassa apuna voi käyttää samaa raportti – budjettitaulukkoa kuin suunnittelusakin.

Taulukkoon merkataan suunnitelman lisäksi toteutuneet menot, jotta budjetin toteutumista on mahdollista seurata.

Kaikki leirin hankintoihin liittyvät kuitit tulee säästää ja toimittaa Turun NMKY:n hallintosihteerille heti leirin jälkeen. Kuitteihin merkataan leirin nimi ja vastuuhenkilön nimi.

Leiribudjetissa huomioitavaa:

Menot

- leirikeskuksen vuokra/ käyttökustannukset
 - ruoka
 - laskutuslisä (n.2€)
 - leirikirjeen postitus
 - välineet ja muu materiaali
 - palkkiot: emäntä, erilliset ohjelmantuottajat, palkkiotoimiset ohjaajat
 - työntekijöiden päivärahat ja kilometrikorvaukset
 - kuljetukset
 - ylimääräiset vakuutukset
 - tiedotus
 - muut
- (Leirihintaan ei pääsääntöisesti sisälly työntekijöiden palkkoja.)

Tulot

- leirimaksut
- mahdolliset lahjoitukset ja sponsorointi
- leirikohtaisesti budjettiin varatut

SUUNNITTELU

ILMOITTAUTUMINEN

- Leirien ilmoittautuminen hoidetaan pääsääntöisesti Lyyti-palvelun kautta.
- Ilmoittautumislomaketta luotaessa apuna voi käyttää vanhoja lomakkeita, joita löytyy Lyytistä.
- Ilmoittautumislomake tehdään hyvissä ajoin ennen leiriä. Ilmoittautumislinkki sekä faktat leiristä päivitetään NMKY:n nettisivuille. Leirin johtaja vastaa ilmoittautumislomakkeen tekemisestä ja nettisivujen päivittämisestä.
- Kesän leiritoiminnan mainokset, ilmoittautumislomakkeet ja linkit pyritään saamaan valmiiksi helmikuun loppuun mennessä.
- Muuna aikana tapahtuvan leiritoiminnan tiedot, ilmoittautumislomakkeet ja linkit tulee tehdä riittävän ajoissa, vähintään kaksi kuukautta ennen leiriä.
- Leirien peruutusehdot tulee lisätä ilmoittautumislomakkeeseen. Peruutusehdot löytyvät Sharepointista: nuorisotiimi>leiritoiminta>leirityön käsikirja.

TIEDOTUS

- Suunnitteluun sisältyy leirimainonta ja leiristä tiedottaminen: Miten leiriä mainostetaan ja millä aikataululla?
- Apua tiedottamiseen voi pyytää NMKY:n tiedottajalta.
- Leiritiedotuksessa yhteydenpito kouluihin ja mainostaminen mahdollisesti Wilma-järjestelmän kautta kannattaa. Näin tavoitetaan suuri määrä mahdollisia leiriläisiä pienin kustannuksin.
- Leiriä kannattaa mainostaa vanhoille leiriläisille kirjeitse tai sähköisten tiedotuskanavien kautta.
- Tärkeää on huolehtia nettisivujen ajantasaisuudesta leirien osalta.
- Yhteisesitteitä voi hyödyntää leirin mainonnassa (esim. Kivakesä-esite ja lehtimainokset).

Muista nämä!

- Ilmoittautumislomake
- Nettisivujen päivittäminen
- Mainostus

SUUNNITTELU

ASIAKIRJAT

Leirin turvallisuusvastaava tekee leiriin liittyvän turvallisuusasiakirjan, jonka pääsihteeri allekirjoittaa ennen leiriä. Turvallisuusasiakirja tulisi olla tehty kaksi viikkoa ennen leiriä.

Leirikirjeeseen tulee liittää osallistumisen peruutusehdot, leiriläisen turvallisuuslomake ja lastenleirien osalta leirien pelisäännöt.

Leirikirjeeseen sisältyviä asioita:

- Alkamis- ja päättymisajankohdat, päivämäärät ja kellonajat
- Leiripaikka ja pieni kuvaus siitä
- Majoitusmuoto
- Tieto kuljetuksista, tarvittaessa ajo-ohje
- Kuvaus muonitusjärjestelyistä, muistutus allergioiden ilmoittamisesta
- Tietoa ohjelmasisällöistä
- Leirin johdon yhteystiedot
- Varusteluettelo
- Tieto mahdollisista kielletyistä/tarpeettomista asioista leiriympäristössä

VALMISTELU

MUONITUS

- Nuorisotiimissä pyritään selvittämään muonituskuviot sekä kesä- että talvikauden osalta keskitetysti hyvissä ajoin.
- Käytännössä talvikaudella emännät rekrytoidaan leirikohtaisesti.
- Emännälle maksettava palkkio liittyy leirin hintaan ja yleisiin kustannuksiin. Kesän ja talviajan leirien muonituspalkkioissa pyritään samaan tasoon.
- Muonituksesta maksettavat korvaukset sovitaan emännän kanssa ennen leiriä nuorisotiimin vahvistamalla tavalla.
- Leiristä riippuen leirinjohtajan rooli vaihtelee muonitusjärjestelyissä. *Osallistujien määrä, allergiat ja erityisruokavaliot tulee kuitenkin aina huomioida ja tiedot välittää emännälle.*
- Mikäli leirillä toimii palkkiotoiminen emäntä, hänen kanssaan tulee sopia ruokalistan ja kauppalistan teosta. Myös ruokien hankinnasta tulee sopia hyvissä ajoin ennen leiriä: kuka hoitaa ja mistä hankinnat tehdään.
- Harvan kesäleirien osalta päävastuun kantaa pääemäntä, jolle toimitetaan leirikohtaiset osallistujalistat.

OHJAAJIEN REKRYTOINTI

- Leiristä riippuen ohjaajien enimmäismäärä voi olla määritelty. Mikäli leirille halutaan ottaa ns. ylimääräisiä ohjaajia voidaan sopia esimerkiksi ruokakustannuksien laskuttamisesta ohjaajilta. Mikäli ohjaajia laskutetaan leiristä, tulee heitä informoida asiasta etukäteen. Hallintosihteerin kanssa tulee sopia laskutuksen käytännöistä ja toimittaa hänelle lista laskutettavista.
- Ohjaajien rekrytointi tapahtuu kesäleirien osalta keskitetysti, mutta riittävän ohjaajamäärän varmistaminen on viimekädessä leirinjohtajan tehtävä.
- Tarvittaessa ohjaajia voi rekrytoida esimerkiksi Facebookin kautta, mutta tehokkainta on ottaa yhteyttä henkilökohtaisesti.
- Mahdolliset (täysi-ikäisille) ohjaajille maksettavat palkkiot tulee sopia ennen leiriä budjetti huomioiden.

VALMISTELU

OHJELMA

- Ohjelman sisällöt ja leirin toimintamallit riippuvat siitä, onko kyseessä lastenleiri, koulutusviikonloppu, nuortenleiri vai perheleiri.
- Leirin ohjelmaa rytmittävät päivittäiset rutiinit: ruokailut, siivoaminen, lepo sekä toiminnalliset osuudet.
- Ohjelma suunnitellaan yhdessä ohjaajien kanssa, mikäli mahdollista. Leirinjohtajan voi kuitenkin olla hyvä miettiä ohjelmarunkoa jo valmiiksi ennen ensimmäistä ohjaajapalaveria. Ohjaajapalaverissa sovitaan työnjaosta, eli siitä, kuka vastaa eri toimintojen suunnittelusta ja toteutuksesta.
- Yksityiskohtaisesta ohjelmasta käy ilmi, mitä tehdään, missä tehdään, kuka on vastuussa ja mitä materiaalia toiminnassa tarvitaan.
- Ohjelmaan tulee sisältyä myös varasuunnitelmia.
- Vanhoja leiriohjelmaa löytyy Sharepointista ohjelman suunnittelun tueksi.

PAKKAUS

Leirivälineiden pakkaukselle on varattava riittävästi aikaa, ja on myös sovittava kuka siitä vastaa.

Leiritoimintaa varten on olemassa kaksi leiripakkia, joita säilytetään loungessa. Pakeista löytyy perusvälineistöä leiritoimintaan. Leirilaatikoiden tarkoitus on vähentää leirikohtaisia hankintoja ja helpottaa leirille lähtöä. Laatikoiden päällä on lista niiden sisällöstä. Käytön jälkeen sisältö tarkistetaan ja tehdään tarvittavat täydennykset.

Leiritoimintaa varten on kaksi EA-laukkua, joita säilytetään loungessa. Kesäaikana toista laukkua säilytetään Harvassa. Laukut päivitetään ennen kesäkauden alkua laukuista löytyvän listan mukaan. Kukin käyttäjä täydentää laukkuja tarvittaessa käytön jälkeen, jotta ne ovat käyttövalmiita seuraavalle leirille.

Huomioi ohjelman suunnittelussa:

- Leirin teema
- Leiripaikka, eli käytettävissä olevat tilat ja ympäristö
- Kohderyhmä, osallistujamäärä ja ohjaajaresurssit
- Tarvittava materiaali ja tarvikkeet

HANKINNAT

Suunnitelman ja budjetoinnin pohjalta tehdään lista tarvittavista materiaaleista ja välineistä.

Hyvissä ajoin on syytä varmistaa mitä on jo valmiina ja mitä pitää ostaa tai lainata, sekä sopia kuka hankinnat käytännössä hoitaa ja mistä hankinnat tehdään.

VALMISTELU

LEIRIVAHVUUDEN VARMISTUS

Leirivahvuus (osallistujalista, ruoka-allergiat ja erityisruokavaliot) tulee varmistaa Harvan rippileirien osalta Heinänokkaan 7 arkipäivää ennen leiriä. Samoin toimitaan, mikäli Harvan muilla leireillä ruoka tilataan valmiina Heinänokan keittiöstä.

Mikäli muonituksen hoitaa leirin palkkiotoiminen emäntä, on hyvä pyrkiä noudattamaan samaa käytäntöä, eli noin viikkoa ennen leiriä ilmoitetaan emännälle leirin koko vahvuus, allergiat ja ruokavaliot.

LEIRIKIRJEEN POSTITUS

- Leirikirjeiden postitus pyritään tekemään kaksi viikkoa ennen leiriä.
- Leirien laskutus hoituu pääasiassa sähköisesti Lyyti-palvelun kautta.
- Jotkut leirit laskutetaan poikkeuksellisesti jälkikäteen. Näissä tilanteissa on hyvä neuvotella laskutuksesta hallintosihteerin kanssa ennen leiriä.

OSALLISTUJALISTAT

Ilmoittautumisjärjestelmästä koostetaan ja tulostetaan osallistujalista, joka otetaan mukaan leirille. Leiristä riippuen listassa on hyvä olla nimen lisäksi seuraavia tietoja: syntymäaika, yhteystiedot, huoltajien yhteystiedot, sairaudet, allergiat ja ruokavaliot.

Osallistujalistan tiedot ovat luottamuksellisia. Tiedot on tarkoitettu vain leirin johtajiston käyttöön.

Tarkoituksesta riippuen listaan voi valita eri tietoja. Ohjaajille riittää lista, jossa on nimet ja syntymäajat. Emännälle toimitetaan lista erityisruokavalioidista ja allergioista.

Lyyti-palveluun on mahdollista luoda myös tunnuksia, joiden kautta vastuuohjaajat ja emäntä pääsevät näkemään osallistujalistat sähköisesti. Tunnuksiin voi määritellä tiedot, joihin käyttäjällä on oikeus kyseisillä tunnuksilla.

Osallistujalista tulee liittää myös turvallisuusasiakirjaan. Tässä listassa tulee olla myös ohjaajien nimet ja syntymäajat.

VASTUUNJAKO

Jo valmistelu- ja suunnitteluvaiheissa on hyvä sopia leirin työntekijöiden ja vapaaehtoisten ja ohjaajien vastuunjako.

Kaikki edellä mainitut valmisteluun liittyvät osat on hoidettava ennen leiriä, kun tehtävien vastuut jaetaan, tulee kaikki varmimmin tehtyä.

LEIRI JA TOTEUTUS

- Leirin johtajiston tulee sopia yhteisistä pelisäännöistä ja toimintatavoista viimeistään leirin alussa; Kuka on vastuussa mistäkin ja miten mahdollisiin ongelmiin puututaan.
- Turvallisuusvastaavalla tulee aina olla tieto leirin pääluvusta. Kesken leirin poistuvien tai leirille tulevien tulee ilmoittautua turvallisuusvastaavalle, ja muu johtajisto huolehtii omalta osaltaan, että tieto lähtijöistä ja tulijoista kulkeutuu turvallisuusvastaavalle ilman viivytyksiä.
- Ennen leirin alkua (esimerkiksi edellisenä iltana) ohjaajien kanssa on hyvä istua alas ja käydä vielä läpi leirin tavoitteet, käytännöt ja säännöt. Apuna voi käyttää muistilistaa (s.19). Jokainen ohjaaja voi asettaa itselleen myös yhden oman tavoitteen, jonka toteutumista arvioidaan loppupalaverissa.
- Turvallisuusoppitunti pidetään aina leirin alussa. Apuna voi käyttää muistilistaa (s.20) ja leirikeskuksen pelastussuunnitelmaa. Leirinjohtajan tulee aina tutustua leirikeskuksen pelastus- ja turvallisuussuunnitelmaan viimeistään leirin alussa. Turvallisuusoppitunnin yhteydessä voidaan käydä myös leirin säännöt ja käytännöt läpi.
- Leirin alussa voi myös kysellä tavoitteita ja odotuksia leiriläisiltä.

Leiriläisten uimataito tulee selvittää etukäteen. Harvan päälaiturin tuntumassa uitaessa uimataidottomilla tulee olla kelluntaliivit. Uimavalvonta tulee järjestään niin, että kymmentä leiriläistä kohden on vähintään yksi täysi-ikäinen työsuhteessa oleva sekä lisäksi 1-2 vapaaehtoista ohjaajaa. Uinti tulee järjestää niin, että vedessä on samanaikaisesti maksimissaan 20 leiriläistä. Uimavalvojien tulee olla uimataitoisia ja vähintään yhden tulee olla pelastustaitoinen. Uimavalvojalla tulee olla pilli ja kännykkä sekä tieto siitä missä pelastusvälineet sijaitsevat.

LEIRI JA TOTEUTUS

- Leirin päiväohjelma on hyvä pitää näkyvillä, esimerkiksi ruokalassa ja majoi-
tusrakennuksen seinällä. Näin leiriläisten on mahdollista tarkistaa, mitä mil-
loinkin tapahtuu. Joillekin lapsille ohjelman näkeminen myös helpottaa päi-
vän kulkua, kun tietää mitä seuraavaksi tapahtuu.
- Leirin ohjelmaa rytmittävät ruokailuajat ja rutiinit. Koska leiriläiset osallistu-
vat siivoukseen, tulee tähän tarvittava aika huomioida leirin ohjelmassa.
- Saaren kunnossapitoon liittyvät asiat on myös huomioitava leirin arjessa ja
mahdollisesti varattava siihen aikaa ja henkilöresursseja.
- Leirillä pidetään johtaja/ohjaajapalavereja tarpeen mukaan esimerkiksi iltai-
sin. Kokouksissa tarkistetaan aikatauluja ja ohjelmia, ja ohjaajilla on mahdol-
lisuus tuoda esiin haasteelliseksi kokemiaan ohjaustilanteita tai jakaa onnis-
tumisen kokemuksia.
- Leirin aikana emännän kanssa on hyvä pitää palavereja siitä missä mennään,
jotta ohjelmat ja ruokailutilanteet toimisivat sujuvasti ja turhilta odotteluilta
säästyttäisiin puolin ja toisin.
- Työtapana pyritään kiireettömään lähtöön leiriltä. Leirin lopussa varataan
riittävästi aikaa leirin johtajiston ja ohjaajien loppupalaveriin ja arviointiin.

Muista nämä !

- Leiriohjelma leiriläisten nähtäville
- Siivous
- Saaren huolto
- Ohjaajapalaverit leirin aikana
- Palaverit emännän kanssa (tarvittaessa)
- Kiireetön lähtö leiriltä: saari kuntoon,
aikaa ohjaajien loppupalaverille

PALAUTE

- Palaute kerätään sähköisesti Lyytistä löytyvällä palautelomakkeella. Leirin johtaja lähettää leiriläisille linkin palautelomakkeeseen leirin jälkeen. Vaihtoehtoisesti palautelomakkeet voidaan täyttää viimeisenä leiripäivänä, mikäli se on leirikeskuksessa mahdollista.
- Myös työntekijät täyttävät leirin arviointi-lomakkeen jokaisesta leiristä.
- Leirin johtaja tulostaa Lyytistä palautekoosteen nuorisotiimissä sovitulla tavalla viimeistään seuraavaan reflektiopäivään mennessä.
- Palautelomake on kaikille leiriläisille sama. Ohjaajille on oma lomake. Lastenleirien osalta leiriläisiltä kerätään palaute paperisen lomakkeen avulla tai sähköisesti leirin lopussa, jotta lapsen ääni ja mielipide saadaan myös kuuluville.
- Palautteen kerääminen samalla lomakkeella kaikilla leireillä edistää tavoitteellista leirien kehittämistyötä. Samaa lomaketta käyttämällä palautetta on myös mahdollista verrata eri leirien kesken. Palautekoosteet ovat apuna kesä- ja talvikauden leiritoiminnan reflektiopäivissä.

Muista nämä !

- Palautelomakkeen linkin lähettäminen leirille osallistuneille
- Palautteen kerääminen lapsilta
- Palautteen kerääminen ohjaajilta
- Työntekijän arviointi
- Palautteiden koostaminen reflektiopäivää varten

ARVIOINTI

- Leirin lopussa, viimeisenä iltana tai leiriläisten poistuttua leirinjohtaja ja leiriohjaajat pitävät loppupalaverin, jossa arvioidaan leiriä yhdessä.
- Loppupalaverissa käydään läpi päällimmäiset tunteet leiristä - mikä onnistui, mitä pitäisi kehittää?
- Leirinjohtaja voi kerätä arviointipalaverissa esiin nousseita asioita leirin arviointi-lomakkeelle.
- Tarkoituksena on peilata toteutunutta leiriä asetettuihin tavoitteisiin ja pohdita omien tavoitteiden toteutumista.

DOKUMENTOINTI

- Leiritoiminnan suunnittelu- ja toteutusprosessiin kuuluu leirin dokumentointi, jotta toimintaa voidaan toteuttaa tavoitteellisesti. Dokumentoinnin avulla myös hallinto saa tarvitsemansa tiedot leireistä.
- Leirin johtajan tulee täyttää raportti leirin faktatiedoista mahdollisimman pian leirin jälkeen raportti – budjettitaulukkoon.
- Leirinjohtaja luo Sharepointiin (nuorisotiimi>leiritoiminta) leirille oman kansion, johon tallennetaan leirin ohjelma, leirikirje sekä raportti – budjettitaulukko.
- Leirin tiedot tulee täyttää myös Sharepointista löytyvään tapahtumaseurantataulukkaan. Tiedot on helppo poimia hyvin täytetystä raportti – budjettitaulukosta.
- Leirikohtainen arviointilomake tallennetaan Sharepointiin leirin omaan kansioon.
- Sharepointissa on oma kansio leirityönkäsi kirjalle. Kansioista löytyy pohja raportti – budjettitaulukolle, leirin arviointi-lomake sekä palautelomake lapsille. Harvassa on lomakekansio, jossa paperiversioita on saatavilla.

Muista nämä !

- Luo leirin oma kansio Sharepointiin
- Tallenna kaikki leiriä koskevat asiakirjat tähän kansioon
- Muista faktojen siirtäminen tapahtumaseurantataulukkaan

REFLEKTIO

- Leiritoiminnan järjestämiseen osallistuneet työntekijät, duunarit ja vastuuohjaajat kokoontuvat kaksi kertaa vuodessa leiritoiminnan reflektointia varten.
- Reflektointikokoukset on sijoitettu nuorisotiimin vuosikelloon. Nuorisotiimissä sovitaan tarkemmat päivät ja keitä reflektointiin kutsutaan.
- Kesän toiminnan reflektio toteutetaan syksyllä (syyskuu) ja talvikauden toiminnan reflektio keväällä (huhtikuu).
- Dokumentointi toimii reflektion ja työskentelyn pohjalla. Palautekoosteet ja arviointilomakkeet käydään läpi.
- Mitä on opittu? Miten toimitaan jatkossa?

ALKUPALAVERI OHJAAJILLE

ALKUPALAVERISSA KÄSITELTÄVIÄ ASIOITA:

- ▽ Leirin sääntöjen kertaus ja leirikohtaiset pelisäännöt
- ▽ Ohjelman läpikäynti ja vastualueiden varmistus
- ▽ Keittiön ja kabinetin käyttö, kielletyt alueet?
- ▽ Kännyköiden ja muiden elektronisten laitteiden käyttö (leiriläiset ja ohjaajat)
- ▽ EA-välineet, mistä löytyy ja kuka niistä vastaa?
- ▽ Veneet ja niiden käyttö
- ▽ Ohjaajien iltapalaverikäytännöt leirin aikana
- ▽ Leirin päättyminen ja ohjaajien poistumisaika
- ▽ Henkilökohtaisten tavoitteiden asettaminen

TEESIT OHJAAJILLE:

- ▽ Ole siellä missä pitää ja pidä huoli, että leiriläiset ovat myös
- ▽ Olet esimerkkinä ja edustat Namikaa, käyttäydy sen mukaisesti
- ▽ Pukeudu sään ja olosuhteiden mukaan
- ▽ Pidä huoli, että saat riittävästi lepoa ja anna rauha myös muille, yöllä nukutaan
- ▽ Kysy, jos jokin on epäselvää
- ▽ Pidä huolta yleisestä siisteydestä: vessapaperit, käsipyyhkeet, roskistentyjennykset
- ▽ Palauta käyttämäsi materiaalit paikoilleen heti toiminnan jälkeen

Lastenleirit:

- ▽ Ollaan lasten kanssa, pidä huoli omasta ryhmästä

TURVALLISUUSOPPITUNTI JA SÄÄNNÖT

- Leirialueen kuvaus: käytössä olevat tilat, kielletyt alueet, vaaranpaikat
 - Ei mennä toisten huoneisiin/peteihin/tavaroihin
 - Ole ajoissa paikalla
 - Yöllä on hiljaisuus, annetaan nukkumarauha kaikille
 - Kysy ensin, tee sitten
 - EA- kalusto: mistä löytyy, kuka vastaa?
 - Hätäuloskäynnit
(majoitusrakennuksen yläovet eivät ole muuta käyttöä varten)
 - Kokoontumispaikka onnettomuustilanteessa
 - Siivoaminen
 - Lakanoiden käyttö
 - Puhelimet ja muut elektroniset laitteet
 - Käytettävissä oleva kalusto
 - Palauta tavarat paikoilleen käytön jälkeen
 - Tulenteko
 - Veneet ja melontakalusto
 - Uiminen
 - Sauna
 - Päihteet
 - Vieraat
- Lisäksi lasten leireillä:
- Lastenleirien pelisääntöjen läpikäyminen
 - Kuuntele ohjaajia
 - Älä harhaile ympäri saarta ohjaajien tietämättä
 - Ei kiusata
 - Sisällä liikutaan kävellen
 - Pese kädet ennen ruokailua ja vessassa käynnin jälkeen
 - Ikkunat ja ovet kiinni
 - Älä koske pattereihin, ohjaajat säätävät lämpötilat tarpeen vaatiessa

LEIRIN ARVIOINTI

Leiri ja ajankohta:

Osallistujien lukumäärä:

Päällimmäiset tunteet leiristä:

Huomioita suunnittelusta ja toteutuksesta:

- Suunnittelun ja toteutuneen suhde
- Kommentit ohjelmasisältöön
- Toteutuivatko leirille asetetut tavoitteet
- Toteutuivatko omat tavoitteet

Turvallisuus

- Läheltä piti –tilanteet, seuraukset, jatkotoimenpiteet
- Haasteelliset tilanteet osallistujien kanssa

Onnistumiset

Kehityksen paikat

Oman työn kehittyminen

- opitut asiat, uudet tilanteet, työnjakoon liittyvät asiat

Arviointilomakkeen täytti:

TSEKKAUSLISTA ENNEN LEIRIÄ

- ▽ Leiripaikka ja aika (tarvittaessa yhteys edellisen ja seuraavan leirin johtajaan)
- ▽ Kuljetusjärjestelyt
- ▽ Työntekijät ja ohjaajat
- ▽ Muonitusjärjestelyt ja emäntä
- ▽ Turvallisuusvastaava ja turvallisuusasiakirja
- ▽ Ilmoittautumislomake ja nettisivujen päivittäminen
- ▽ Tiedotus ja mainostaminen
- ▽ Raportti – budjettitaulukon täyttäminen
- ▽ Tavoitteiden asettaminen
- ▽ Ohjelman suunnittelu
- ▽ Leirikirje ja sen postittaminen
- ▽ Leirikohtaisen kansion luominen Sharepointiin
- ▽ Leirivahvuuden varmistaminen ja osallistujalistat
- ▽ Hankinnat ja pakkaus
- ▽ Leirikohtaisten käytäntöjen ja pelisääntöjen sopiminen (johtajisto/ ohjaajat)

TSEKKAUSLISTA LEIRIN JÄLKEEN

- ▽ Palautteen kerääminen osallistujilta ja ohjaajilta (Lyyti)
- ▽ Leirin arviointi (johtajisto)
- ▽ Raportti – budjettitaulukon täydentäminen
- ▽ Tietojen siirtäminen tapahtumaseurantataulukkoon
- ▽ Leirikamojen purku
- ▽ Leiripakkien täydentäminen
- ▽ EA-laukkujen täydentäminen

